

Sodankylän kunta

Tankavaaran osayleiskaava

VASTINEET VALMISTELUAINEISTOSTA ANNETTUIHIN LAUSUNTOIHIN JA
MIELIPITEISIIN

26.5.2026

Sisällys

1	Lausunnot	3
1.1	Lapin ELY-keskus.....	3
1.2	Luontoympäristöyksikkö, Lapin ELY-keskus	15
1.3	Metsähallitus	15
1.4	Lapin liitto.....	23
1.5	Fingrid.....	27
1.6	Lapin paliskunta / Paliskuntain yhdistys	28
1.7	Rovakaira	34
1.8	Saamelaiskäräjät.....	35
1.9	Saamelaismuseum Siida	37
2	Mielipide	41
2.1	Osallinen A.....	41
2.2	Osallinen B.....	42

*FCG Finnish Consulting Group Oy ("FCG") on laatinut tämän raportin FCG:n asiakkaan ("Asiakas") toimeksianton ja ohjeiden mukaisesti. Tämä raportti on laadittu FCG:n ja Asiakkaan välisen sopimuksen ehtojen mukaisesti. **FCG ei ole vastuussa tästä raportista tai sen käytöstä suhteessa mihinkään muuhun tahoon kuin Asiakkaaseen.***

Tämä raportti voi perustua kokonaan tai osaksi kolmansien osapuolten FCG:lle antamiin tietoihin tai julkisiin lähteisiin ja näin ollen tietoihin, joihin FCG:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. FCG toteaa nimenomaisesti, ettei sillä ole vastuuta sille annettujen virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella.

Kaikki oikeudet (mukaan lukien tekijänoikeudet) tähän raporttiin kuuluvat FCG:lle, tai Asiakkaalle, mikäli niin on sovittu FCG:n ja Asiakkaan välillä. Tätä raporttia tai sen osaa ei saa muokata tai käyttää uudelleen toiseen tarkoitukseen ilman FCG:n kirjallista lupaa.

Tankavaaran osayleiskaava

Tankavaaran osayleiskaavan valmisteluaineisto on ollut MRL 62 §:n ja MRA 30 §:n mukaisesti nähtävillä 4.12.2023-26.1.2024.

1 Lausunnot

1.1 Lapin ELY-keskus

Lausunto 31.1.2024

Lausunnon pääkohdat:

Sodankylän kunta pyytää Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa otsikossa mainitusta osayleiskaavan valmisteluaineistosta.

Kaavoitettava alue sijoittuu noin 90 kilometriä Sodankylän kuntakeskuksesta pohjoiseen ja noin 25 kilometriä Saariselän matkailualueesta lounaaseen. Alue on Vuotson kyläkeskuksen pohjoispuolella, kaava-alueen luoteispuolelle sijoittuu Purnumukan kylä. Kaava-alue sisältää Tankavaaran kultakylän ja aluetta halkoo valtatie 4. Kaavoitettava alue sijaitsee pääosin valtion maalla ja käsittää myös osan UKK-puistoa. Alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa.

Kaavaselostusluonnoksen mukaan tavoitteena on kehittää matkailua. Yleiskaavassa sovitetaan yhteen kullanhuuhdonta, matkailu, metsätalous, poronhoito, saamelaisalue, luonto ja liikenne. Kunnan tavoitteena olisi myös saada kehittää kansallispuiston puolelle toimintoja. Tavoitteena on laatia MRL 44.1 § mukainen osayleiskaava. Kansallispuistossa toimimista ohjaa alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) ja järjestyssääntö, joita ei voida ohittaa. Kaavassa tarkastellaan, mitä toimintoja kaava-alueelle on tavoitteena kehittää ja mitä kansallispuiston puolelle voitaisiin osoittaa.

Lausuttavana oleva kaava-aineisto sisältää osayleiskaavaluonnoksen määräyksineen (9.11.2023) ja siihen liittyvän kaavaselostusluonnoksen (14.11.2023), jonka liitteinä ovat osallistumis- ja arviointisuunnitelma (26.9.2023), luontoselvitys (19.12.2022), arkeologinen inventointi osat 1 ja 2 (3.9.2020), meluselvitys (17.12.2020), rakennusperintöinventointi (18.12.2020), maisemaselvitys (22.10.2020), kyllänsuuhdonta-alueet ja kaivospiirit (pääväämätön kartta), reitit (pääväämätön kartta) ja Natura-arviointi (13.8.2021).

Lapin ELY-keskus on saanut kunnalta lisäaikaa lausunnon antamiseksi 31.1.2024 asti ja lausuu osayleiskaavan valmisteluaineistosta seuraavaa:

Yleiskaavan käyttäminen rakennusluvan myöntämisen perusteena

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 44.1 §:n mukaan rakennuslupa rakennuksen rakentamiseen voidaan myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella.

Kyseessä olevaa osayleiskaavaa on kaavaluonnoksen yleismääräyksen perusteella tarkoitus käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena yleiskaavassa osoitetulla RM-, RA- ja AP-alueilla MRL 44 §:n mukaisesti. ELY-keskus muistuttaa, että suoraan rakentamista ohjaavassa yleiskaavassa asemakaava korvataan yleiskaavalla. Tämän edellytyksenä on, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä.

Pientalovaltaiselle asuntoalueelle (AP) ja lomarakennusten korttelialueelle (RA) on rakennusoikeus osoitettu kaavamääräyksellä. Majoituspalvelualueelle (RM-1), matkailun ohjelmapalvelualueelle (RM-2), matkailu- ja hotellipalvelujen alueelle (RM-3) ja matkailupalvelujen alueelle (RM-4) rakennusoikeus on osoitettu vuodepaikkojen enimmäismääränä ja kerrosalaneliömetreinä (esimerkiksi 60/1000). Matkailun ohjelmapalvelualueelle (RM-5) rakennusoikeus on osoitettu kerrosalaneliömetreinä. Kaavaluonnoksen yleismääräysten mukaan kaikille AP- ja RM-alueille edellytetään laadittavaksi ennen rakentamista koko korttelialuetta koskeva yksityiskohtainen alueen käyttösuunnitelma.

ELY-keskus katsoo, että rakentamisen mahdollistavia kaavamerkintöjä on osayleiskaavan yksityiskohtaista rakentamista ohjaavan luonteen vuoksi katsottava tarkoitetun sovellettavaksi rakennuslupamenettelyssä ehdottomina. Näin ollen rakentamiseen osoitettujen alueiden ulkopuolella tulee olla voimassa MRL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus, joka onkin huomioitu metsä- ja porotalous-, ulkoilu- sekä kullankaivuuvältaista aluetta (MU-2) koskevassa kaavamääräyksessä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan rakentamisrajoituksen tulisi koskea yhtä lailla myös metsä- ja porotalousvältaista aluetta (M-p), jota ei ole tarkoitettu rakentamiseen. MRL 43.2 §:n mukaisen rakentamisrajoituksen tulisi käydä ilmi myös yleismääräyksestä ja lisäksi se, miltä alueilta ja mille alueille rakennusoikeudet on siirretty.

Selvitykset ja vaikutusten arviointi

MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Yleiskaavan sisältövaatimuksista on säädetty MRL 39 §:ssä. MRL 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mm. ekologinen kestävyys, mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentäminen sekä maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen.

MRL 41.1 §:n mukaan yleiskaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan yleiskaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa taikka muutoin käytettäessä. Yleiskaavamääräykset voivat muun ohessa koskea maankäytön ja rakentamisen erityistä ohjausta tietyllä alueella sekä haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista. MRL 41.2 §:n mukaan jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (*suojelumääräykset*).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

MRL 24 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kaavaselostusluonnoksessa on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tunnistettu pääosin oikein kyseessä olevaa osayleiskaavaa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät muun ohella, että ilmastonmuutoksen vaikutuksiin tulee varautua. Myös MRA 1 §:ssä edellytetään, että kaavaa laadittaessa vaikutukset ilmastoon tulee arvioida, mikä todetaan myös kaavaselostusluonnoksessa. ELY-keskus katsoo, että yleiskaavan ilmastovaikutukset tulee arvioida. Myös hulevesien hallinta liittyy ilmastonmuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin. Hulevesistä todetaan enemmän jäljempänä tässä lausunnossa.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus

MRL 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. Voimassa olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaavassa alue on osoitettu metsätalous- ja poronhoitovaltaista alueeksi (M-1) sekä luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Tankavaara on osoitettu matkailupalveluiden alueeksi (RM). Lisäksi alueelle on osoitettu matkailun vetovoima-alue (mv), kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeää aluetta (ma), Jäämeren käytävä ja valtatie, sähkölinja ja moottorikelkkailureitti. Tosin kaavaselostusluonnoksen sivulla 42 todetaan vain, että maakuntakaavassa suunnittelualue on M-1-alue (M-1 4561) eli metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta, mutta jäljempänä maakuntakaavan merkinnät ja määräykset on esitetty asianmukaisesti. Myös vireillä oleva Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on tuotu esiin kaavaselostusluonnoksessa.

ELY-keskus katsoo, että maakuntakaava on ollut ohjeena laadittaessa yleiskaavaluonnosta.

Luontoympäristö

Luontotyytit

Luontoselvityksessä arvokkaiksi luontokohteiksi on määritetty 15 luontokohdetta, joista kuusi on luokiteltu suoluontokohteiksi, kahdeksan virtavesikohteiksi ja yksi tunturikoivikoksi. Osayleiskaavaluonnoksessa kyseiset luontokohteet on osoitettu merkinnällä luo (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue). Lähtökohtaisesti kyseiset merkintätavat soveltuvat suo- ja tunturikoivikkokohteille, mutta

luo-merkinnät olisi hyvä erotella esimerkiksi indeksimerkinnällä (luo-1, luo-2, jne.) luontotyyppin perusteella ja varustaa merkintä tarpeellisella kyseiset luontoarvot turvaavalla määräyksellä. Kaavamerkintöjen rajauksia olisi myös syytä tarkentaa siten, että RA- ja luo-alueet eivät sijoitu päällekkäin. Virtavesien osalta on vielä syytä huomioida, että mikäli kyseiset kohteet ovat vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §:n tarkoittamia luonnontilaisia puroja, niitä koskevia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on syytä tarkentaa, mistä todetaan tarkemmin jäljempänä tässä lausunnossa.

Luontoselvitys käsittelee lähinnä selvityksessä merkittäviksi katsottuja kohteita, joten siinä ei varsinaisesti käsitellä esimerkiksi RM- ja RA-alueiden luontoympäristön nykytilaa Paloharjua lukuun ottamatta. Mikäli huomionarvioisia luontoarvoja ei alueilla ole, ei rakentamiselle liene lähtökohtaisesti estettä, mutta nykytila olisi kuitenkin hyvä jossain muodossa kuvata ennen rakentamista.

Lajisto

Luontoselvityksessä on todettu, että hankealueelta ei ole tiedossa uhanalaislajiston aiempia paikkatietoja. Lisäksi on todettu, ettei uhanalaista, silmälläpidettävää tai alueellisesti uhanalaista kasvilajistoa havaittu inventoinneissa. Kasvilajistoa ei ole kuitenkaan tarkemmin inventoitu, eikä alueelta ole myöskään tehty varsinaista lintuselvitystä, mikä rajoittaa vaikutusten arviointia. Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien osalta alueella on tarkasteltu saukon ja viitasammakon elinympäristöpotentiaalia. Selvityksen mukaan alueen luhtaiset suot ja pienvedet ovat viitasammakolle mahdollisia elinympäristöjä, ja virtavesistä Iso-oja on potentiaalisesti osa saukon ympärivuotisesti käyttämää reviiriä. ELY-keskus toteaa, että kaava-alueelta ja sen läheisyydestä on jälkihavaintoja saukosta (lajitietokeskus 16.1.2024), joten lajin voidaan katsoa esiintyvän alueella, tarkkojen elinpiirien sijainti vain on epäselvä.

ELY-keskus toteaa, että kaava-alueen todennäköisimmät huomioitavien lajien elinympäristöt ja esiintymisalueet sijoittuvat joko kansallispuiston puolelle tai luo-alueille, joille ei ole osoitettu uutta toimintaa. Merkittävät lajistoon kohdistuvat vaikutukset eivät tällöin ole todennäköisiä. Tarkemmassa suunnittelussa on kuitenkin syytä huomioida, että lajitieto osayleiskaava-alueella on puutteellista.

Natura

Kaava-alue sijoittuu osittain Urho Kekkosen kansallispuisto-Sompio-Kemihaaran Natura-alueelle (FI1301701). Luonnonsuojelulain (9/2023) 34 §:n nojalla Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Kaavan vaikutuksista Natura-alueen luontoarvoihin on kaavoituksen yhteydessä laadittu luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi (FCG 13.8.2021).

Luonnonsuojelulain (LSL) 35.2 §:n mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Natura-arvioinnista on pyydettävä lausunto

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue on. ELY-keskus antaa arvioinnista erillisen lausunnon luonnonsuojelulain 35.3 § mukaisesti. Lausuntomenettely tulee huomioida kaavoituksen jatkoaikatauluja suunniteltaessa.

Suojelualue

Kaava-alue sijoittuu osittain Urho Kekkosen kansallispuiston alueelle. Yleiskaavaluonnoksessa kansallispuisto on osoitettu suojelualueeksi (S-1). ELY-keskus huomauttaa, että lailla perustetuilla suojelualueilla tulee käyttää kaavamerkintää SL.

ELY-keskus myös huomauttaa, että asetus Urho Kekkosen kansallispuistosta (229/1983) on kumoutunut kesäkuussa 2023, kun vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevaa lainsäädäntöä muutettiin ja rauhoitussäännöksiä siirrettiin lain tasolle, tässä tapauksessa lakiin Urho Kekkosen kansallispuistosta (228/1983).

Pohjavedet, purot, lähteet ja arvokkaat geologiset muodostumat

Suunnittelualueelle sijoittuu Tankavaaran (12758285) vedenhankintaa varten tärkeä (1-luokka) pohjavesialue. Lapin ELY-keskus toteaa, että pohjavesialue on osoitettu kaavakartalla ja pohjavesialueelle on annettu oma kaavamääräyksensä, jolla turvataan pohjaveden määrää ja laatua. Pohjavesialueelle ei ole osoitettu rakentamista tai muita toimintoja. ELY-keskus toteaa, että pohjavesialue on kaavassa huomioitu riittävällä tavalla.

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunnittelualueelle ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia tai Lapin pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen (Poski-hanke, 2020) yhteydessä inventoituja arvokkaita harjualueita.

Suunnittelualueelle on tehty luontoselvitys, jonka mukaan selvitysalueella tai sen lähiympäristössä ei ole luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia arvokkaita luontotyyppejä. ELY-keskus toteaa, että luontoselvityksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi, onko alueella vesilain (VL 2 luku 11 § ja 3 luku 2 §) nojalla suojeltuja luonnontilaisia lähteitä tai puroja. Lapin ELY-keskus kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että luontoselvityksen perusteella alueella on useita virtavesikohteita, jotka on kaavassa osoitettu luo-merkinnällä (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue). Luontoselvityksessä tai kaavaselostuksessa ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, ovatko kyseiset kohteet vesilain (VL 3 luku 2 §) nojalla suojeltuja puroja. ELY-keskus katsoo, että mikäli luo-kohteina esitetyt purot ovat vesilain tarkoittamia luonnontilaisia puroja, tulee niitä koskevia kaavamerkintöjä tarkentaa (esim. s-1). Lisäksi vesilakiperusteisen suojelun tulee käydä ilmi kohteen kaavamääräyksestä. Lapin ELY-keskus katsoo, että edellä todettu pätee myös luonnontilaisten lähteiden (VL 2 luku 11 §) osalta, mikäli suunnittelualueella sellaisia on. Asia on syytä huomioida

myös kaavaluonnoksessa esitettyjen, luo-alueen ylittävien ulkoilureittien yhdystarpeiden tarkemmassa suunnittelussa.

Hulevedet

Ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden yleistymisen myötä myös hulevesien hallinnan tärkeys korostuu. Kaavaluonnoksen yleismääräyksen mukaan kaikille AP- ja RM-alueille edellytetään laadittavaksi ennen rakentamista koko korttelialuetta koskeva yksityiskohtainen alueen käyttösuunnitelma, johon tulee sisältyä myös selvitys alueen vesi- ja viemärihuollosta, sekä hulevesisuunnitelma.

Hulevesien hallinnasta säädetään pääosin maankäyttö- ja rakennuslain luvussa 13 a (103 a-o §:t). MRL 103 e §:n mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta. Laadittavana on rakennuslupien myöntämisen mahdollistava yleiskaava, joten ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yleiskaavan kaavamääräyksissä tulisi ottaa huomioon vähintään hulevesien yleispiirteinen johtaminen ja periaatteet hulevesien käsittelystä. Yleiskaavassa voidaan myös osoittaa esimerkiksi paikkoja hulevesien viivytysalueille tai hulevesien hallinta-alueille.

Jätevesien käsittely ja vesihuolto

Tankahuolto Oy:llä on Sodankylän kunnan vahvistama vesi- ja viemäriverkoston toiminta-alue, johon sisältyy Tankavaaran ja Kultamuseon alueella kaavamerkintöjen RM-2 ja RM-3 mukaiset alueet sekä ET-alue ja osia S-1-alueesta. Alueella viemäröidyt jätevedet puhdistetaan kemiallisella saostuksella tehostetussa lammikkopuhdistamossa. Puhdistamoalue on merkitty kaavassa ET-alueeksi. Jätevedenpuhdistamo on asukasvastineluvultaan (AVL) alle 100 henkilön jätevesien käsittelyyn tarkoitettu puhdistamo, eikä sen toiminta nykytilanteessa edellytä ympäristölupaa.

Osayleiskaava-alueella osoitettujen vuodepaikkojen määrän mukaan jätevesiviemärin nykyisellä toiminta-alueella kaavalla osoitettavien vuodepaikkojen määrä olisi kaavan toteutuessa 350 vuodepaikkaa. Selostuksen mukaan aluevaraukset noin kolminkertaistavat nykyisen matkailijoiden vuodepaikkamäärän. Lisäksi alueella toimii ravintola.

Ennalta arvioiden kaavan toteutuminen aiheuttaa jätevedenpuhdistamolle tulevan kuormituksen lisääntymisen siten, että tulokuormitus ylittää puhdistamon ympäristölupavelvollisuuden rajan. Yhdyskuntajätevesiasetuksen (888/2006) asukasvastineluku lasketaan puhdistamolle vuoden aikana tulevan suurimman viikkokuormituksen vuorokautisesta keskiarvosta poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta. Tämän vuoksi sesonkikuormitteisessa paikassa lupavelvollisuuden raja voi täyttyä, vaikka vuositasolla tarkasteluna puhdistamon tulokuormitus alittaisi 100 AVL. Kaavan toteutuksessa on syytä huomioida jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan tarve. Nykyinen puhdistamo ei Lapin ELY-keskuksen käytössä olevien tietojen perusteella edusta parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa, joten alueen kehityksessä tulee varautua joko uuden jätevedenpuhdistamon rakentamiseen tai jätevesien johtamiseen toiselle puhdistamolle.

Osayleiskaavalla osoitetaan lisäksi rakentamista alueille, jotka sijaitsevat viemäriverkoston toiminta-alueen ulkopuolella. Kaavan yleisten määräysten mukaan toiminta-alueen ulkopuolella olevien rakennusalueiden jätevedet tulee käsitellä kulloinkin voimassa olevien asetusten ja viranomaisten määräysten mukaisesti.

Yleismääräyksen mukaan toiminta-alueella tulee liittyä vesihuoltoverkostoon ja AP- ja RM-alueilla on ennen rakentamista laadittava käyttösuunnitelma, joka sisältää selvityksen myös vesihuollon toteuttamisesta. ELY-keskus katsoo, että kaavaselostuksessa vesihuollon järjestäminen tulisi kuvata tarkemmin ja esittää nykyinen toiminta-alueen raja.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolisten alueiden vuodepaikkamäärä kaavan toteutuessa olisi 440 vuodepaikkaa. Lisäksi alueelle osoitetaan yhdeksän asuinpientalon rakennuspaikkaa. Näiden alueiden osalta tulisi selvittää onko vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiselle vesihuoltolain mukaisia perusteita. Etelä-Savon ELY-keskuksen vesihuoltopalvelut-yksikkö on toimivaltainen viranomainen vesihuoltolain mukaisissa asioissa. Lapin ELY-keskuksen arvion mukaan perusteet voivat täyttyä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen välittömään läheisyyteen Tankavaaran rinteeseen Hopiaojan koillispuolelle osoitetulla RM-1-alueella (100 vuodepaikkaa) ja mahdollisesti myös kaavamerkintöjen RM-4 ja RM-5 mukaisilla alueilla.

RM-1-alueille Männistön, Kettukummun ja Paloharjun alueilla on osoitettu rakentamista alle 100 m etäisyydelle vesistöstä ja karttatarkastelun perusteella osittain soistuneelle alueelle. Lapin ELY-keskus katsoo, että kiinteistökohtaiset jätevesien käsittelyjärjestelmät tulee sijoittaa riittävälle etäisyydelle vesistöstä, jotta mahdollinen tulvavesi ei pääse huuhtelevaan järjestelmään. Lisäksi järjestelmän valinnassa tulee huomioida käsittelypaikan olosuhteet, kuten maaperän soveltuvuus jätevesien maasuodatukseen.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueella sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat, RKY 2009). Sodankylän Tankavaarassa on Petsamoon johtavan entisen Jäämerentien poikki rakennetun saksalaisten "Schutzwall"-linjan entistettyjä varustuksia ja korsuja. Linnoitustöiden yhteydessä muutaman kilometrin päähän Jäämerentiestä rakennettu Huuhkajanpäänpaistaman kurun yli kulkeva kenttäsilta on yksi harvoista suuremmista siltakokonaisuuksista, joka on jäänyt sodan loppuvaiheessa räjäyttämättä. Huuhkajanpäänpaistaman ja Jäämerentien välisellä suolla on matalampi arkkusilta.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mm. edellytetään, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. ELY-keskus katsoo, että

suunnittelussa on kiinnitettävä myös huomiota keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön voidaan vähentää tai lieventää.

ELY-keskus toteaa, että valmisteluaineistossa on tunnistettu myös paikallisesti arvokkaat rakennukset ja niiden säilyttäminen on perusteltua. ELY-keskus pyytää kuntaa vielä harkitsemaan säilyttämisen turvaavaa kaavamerkintää ja siihen liittyvää määräystä riippuen siitä, onko tarkoitus käyttää suojelumääräyksiä, jolloin määräyksestä tulisi ilmetä mm. purkamiskiello, vai onko tarkoitus käyttää rakentamismääräyksiä, joilla ohjataan rakennuksissa sallittavia toimenpiteitä siten, että rakennusten arvo ja luonne säilyvät. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavamääräyksestä tulisi ilmetä myös lausuntovaade Saamelaismuseo Siidalta.

Liikenne

Valtatie 4 kuuluu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen mukaiseen pääväyläverkkoon. Valtatie 4:än kuuluva Rovaniemi-Inari yhteysväli on liikenteellisesti merkityksellinen elinkeinoelämän ja alueellisen saavutettavuuden näkökulmasta. Samalla se on kansallisesti ja kansainvälisesti tärkeä yhteys arktiselle alueelle ja Jäämerelle.

Lähtökohtaisesti uusista liittymistä pääväyläverkkoon kuuluvalla maantielle voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa ja tästä vaatimuksesta voidaan poiketa vain erityisestä syystä. Lapin ELY-keskus toteaa, että osayleiskaavaluonnoksessa on esitetty majoituspalvelualueita valtatie molemmin puolin. Erityisesti kaava-alueen pohjoispäässä majoituspalvelualueet (RM-1) sijoittuvat valtatie välittömään läheisyyteen. Ottaen huomioon myös maakuntakaavan ohjausvaikutuksen (Jäämeren käytävä) tulee huolehtia riittävästä etäisyydestä valtatie 4:ään, mm. rajaamalla rakentamisalueet melualueen ulkopuolelle.

Esitetyt ulkoilureitit sijaitsevat pääsääntöisesti olemassa olevien reittien pohjilla. Uusien ulkoilureittien ja moottorikelkkareittien risteäminen tasossa valtatie kanssa tulee välttää. Uusien reittien osalta on reitinpitäjän syytä varautua alikulkujärjestelyjen rakentamiskustannuksiin.

Yhteenveto

Lapin ELY-keskus edellyttää, että kunta kaavaehdotusta laatiessaan ottaa huomioon, mitä edellä on todettu.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (pohjavedet ja arvokkaat geologiset muodostumat), ylitarkastaja Riku Tapio (rakennettu kulttuuriympäristö), ylitarkastaja Maija Mäkelä (luontoympäristö), ylitarkastaja Paula Tarkka (jätevesien käsittely ja vesihuolto) ja ylitarkastaja Ari Neuvonen (ulkoilureitit) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta ja suunnitteluinsinööri Tomi Tiuraniemi (liikenne) liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelta, sekä johtava

vesihuoltolakimies Aki Huttunen (vesihuolto) Etelä-Savon ELY-keskuksesta.

Vastine 1.1:

Yleiskaavan käyttäminen rakennusluvan myöntämisen perusteena

M-p-alueille on lisätty AKL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Kaavamääräyksissä on täsmennetty, että M-p- ja MU-2-alueilla sallitaan vain maa- ja metsätaloutta, poronhoitoa ja kullankaivuuta palveleva rakentaminen. Rakentaminen keskitetään RM-, RA- ja AP-alueille, joilla yleiskaavaa käytetään rakentamisluvan perusteena.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Laaditaan ilmastovaikutusten arviointi osana kaavatyötä. Selvitys liitetään kaavaselostuksen liitteeksi.

Luontoympäristö

Tarkennetaan luo-merkintöjä (luontotyytit): luo-1: metsälain ja vesilain mukaiset kohteet ja luo-2: uhanalaiset luontotyytit. Kaavakartalla on täsmennetty luo-alueiden rajauksia. Purnuvaaran ja Iso-ojan alueilla on poistettu tai siirretty reittejä luontokohteiden ja poronhoidon kannalta herkästä ympäristöstä.

Täydennetään selostusta luontotyyppien nykytilan kuvauksen osalta (luontotyytit). Natura-arviointi on täydennetty ja siitä on pyydetty lausunto. Saadun lausunnon (LA-PELY/5918/2024) mukaan ELY-keskus yhtyy arvioinnin johtopäätökseen, ettei Tankavaaran osayleiskaava yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä UK-puisto – Sompio -Kemahaaran Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevia luonto- ja lintudirektiivin lajeja tai luontodirektiivin luontotyyppieitä tai vaaranna alueen koskemattomuutta.

Muutetaan S-1-aluemerkintä SL-aluemerkinnäksi.

Pohjavedet, purot, lähteet ja arvokkaat geologiset muodostumat

Tarkennetaan luo-kohteina esitettyjen purojen merkintää.

Hulevedet:

Kaavan vaikutusten arviointia täydennetään hulevesien osalta.

Kaavakarttaa täydennetään seuraavalla yleismääräyksellä:

Hulevesien hallinnassa ja käsittelyssä tulee ensisijaisesti ehkäistä hulevesien muodostumista, viivyttää ja imeyttää hulevedet niiden syntypaikalla sekä varmistaa, että hulevesistä ei aiheudu haittaa ympäristölle, vesistölle, rakennetulle ympäristölle sekä pohjavedelle ja sen laadulle. Rakentamisessa ja alueiden käytössä tulee hyödyntää luonnonmukaisia ratkaisuja sekä säilyttää ympäristön luonnollisia veden johtumis- ja pidätysominaisuuksia.

Rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää rakennuspaikkaa koskeva hulevesien hallinta- ja käsittelysuunnitelma. Suunnitelmassa tulee esittää hulevesien imeyttämisen, viivyttämisen ja johtamisen ratkaisut siten, että hulevesien määrä ja virtaama eivät kasva nykytilanteeseen verrattuna. Hulevesiä ei saa johtaa käsittelemättöminä vesistöihin, pienvesiin tai alueille, joilla niistä voi aiheutua tulva-, eroosio- tai pilaantumisriskiä.

Jätevesihuolto:

Kaavaselostusta täydennetään vesihuollon järjestämisen osalta. Tankavaarassa on talous- ja jätevesihuollosta vastaava vesihuoltolaitos: Tankahuolto Oy. Muu kaava-alue ei sijoitu minnekään vesilaitoksen talous- ja jätevesihuollon toiminta-alueelle.

Alueen jatkosuunnittelussa kunta selvittää aikanaan, tuleeko vesihuoltolaitoksen toiminta-alueetta laajentaa.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Tarkennetaan RKY-määräystä siten, että se sallii toteutettavan toimenpiteitä siten, että alueen ympäristö ja ominaispiirteet säilyvät.

Kaavaselostusta täydennetään vaikutusten arvioinnin osalta.

Liikenne

Kaavakartassa on osoitettu melualue, joka ohjaa rakentamista alueella. Kaavaselostukseen on täydennetty meluvaikutusten arviointia.

1.2 Luontoympäristöyksikkö, Lapin ELY-keskus

Lausunto 8.2.2024

Lausunnon pääkohdat:

Toimitte Tankavaaran osayleiskaavan kaava-aineiston yhteydessä kaavaa koskevan Natura-arvioinnin. Kuten Metsähallitus ilmeisesti kaavalausunnossaan jo huomautti, arviointi on osittain vajavainen ja kaipaa täydennystä:

1. Arvioinnissa on esitetty virheellisesti, että kaikki rakentaminen sijoittuu Natura-alueen ulkopuolelle. Kuten arvioinnissa olleessa taralapussa oli kunnan puolelta huomautettu, luontokeskuksen rakennus sijoittuu Natura-alueelle, jolloin Natura-alueella on myös RM-aluetta. Asia tulisi käsitellä Natura-arvioinnissa.
2. Matkailurakentamisen välilliset vaikutukset on huomioitu hyvin suppeasti, vain läheisten boreaalisten luonnonmetsien osalta, vaikka vaikutuksia voi kohdistua muihinkin suojeluperusteisiin. Myös tämä olisi syytä huomioida arvioinnissa.
3. Muiden hankkeiden aiheuttamia yhteisvaikutuksia ei ole huomioitu arvioinnissa juuri lainkaan. Yhteisvaikutukset tulisi tunnistaa arvioinnissa, vaikka lopputuloksena olisikin, että ne eivät ole merkittäviä.

Huomaatan lisäksi, että luontokeskuksen maankäyttömuodon muutosta ja alueen kävijämäärien kasvua on tietyiltä osin käsitelty myös UK-puiston rajauksen muutoksen yhteydessä läpikäydyssä Natura-arviointimenettelyssä. Laitan liitteeksi kyseisen Natura-arvioinnin ja ELY-keskuksen siitä antaman lausunnon. Asiakirjoista ilmenee, miltä osin vaikutuksia on aiemmassa yhteydessä arvioitu ja niiden merkittävyys Naturan suojeluperusteille kyetty poissulkemaan. Nähdäkseni tuossa yhteydessä on arvioitu hyvin samankaltaisia vaikutuksia, jolloin siitä pitäisi saada hyvin tukea kaavan vaikutusten arviointiin. Arvioinnin tulosten tulee käydä ilmi lausuntomenettelyssä olevista asiakirjoista.

ELY-keskus suosittelee päivitetyn Luopas-oppaan hyödyntämistä Natura-arvioinneissa. Natura-arviointeja käsitellään oppaan luvussa 12. Opas löytyy osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/items/d2c3ab28-1ebe-42a0-9712-0da31675578f>

Vastine 1.2:

Natura-arviointi on täydennetty ja ELY-keskus on antanut Natura-arvioinnista lausunnon 18.6.2025 (kaavaselostuksen liitteenä). Lausunnon mukaan ”ELY-keskus toteaa, että vaikka nyt lausunnolla olevassa Natura-arvioinnissa on puutteita, voidaan sen tarjoamia tietoja pitää riittävinä sen arvioimiseksi, heikentääkö Tankavaaran osayleiskaava niitä luonnonarvoja, joiden perusteella UK-puisto-Sompio-Kemihaaran Natura-alue on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon.

ELY-keskus yhtyy arvioinnin johtopäätökseen, ettei Tankavaaran osayleiskaava yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä UK-puisto – Sompio -Kemihaaran Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevia luonto- ja lintudirektiivin lajeja tai luontodirektiivin luontotyypppejä tai vaaranna alueen koskemattomuutta. ”

1.3 Metsähallitus

Lausunto 8.2.2024

Lausunnon pääkohdat:

Metsähallitus lausuu valmisteluaineistosta seuraavaa:

Kaava alueen raja

Kaava-alueeseen sisältyy osa Urho Kekkosen kansallispuistoa, jonka käyttöä säätelevät alueen rauhoitussäännökset (525/2023) sekä ympäristöministeriön 2.9.2016 vahvistama hoito- ja käyttösuunnitelma ja järjestyssääntö (23.2.2017).

Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaava-alue tulisi rajata siten, että siihen ei sisälly kansallispuistoon kuuluvaa aluetta, jonka suunnittelu toteutetaan yksinomaan alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

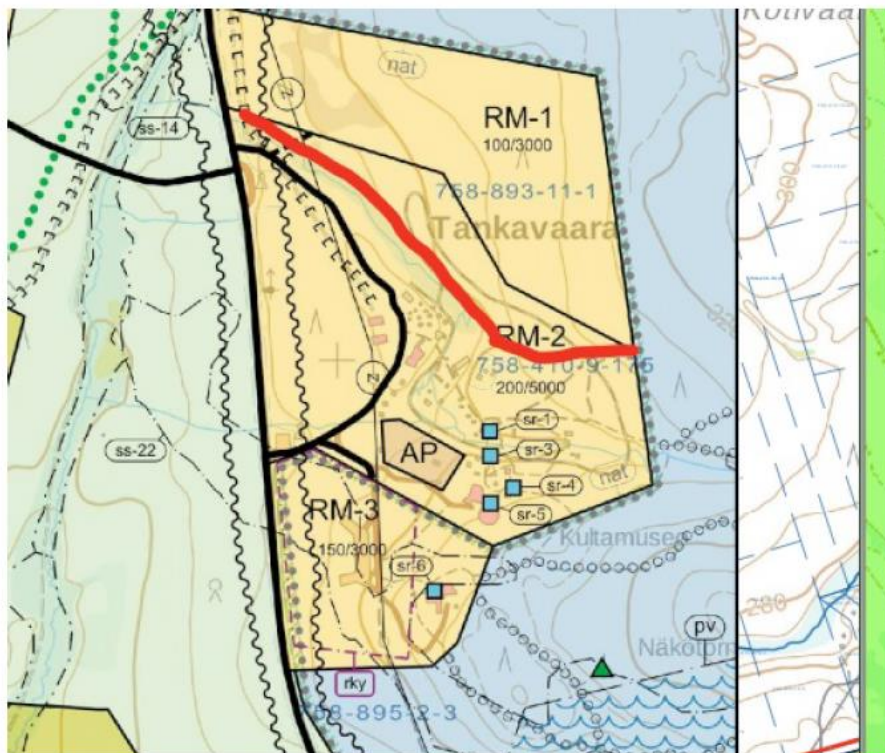
Kaavamerkinnot

Mikäli kaava-alueeseen edelleen sisällytetään Urho Kekkosen kansallispuistoon kuuluvia alueita, tulee alue osoittaa SL-merkinnällä, koska alue on perustettu luonnonsuojelulain nojalla. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan S-merkintää käytetään silloin, kun ei ole selvästi erityislainsäädännön mukaan suojelutarpeesta (Ympäristöministeriön julkaisu: Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset, opas 11).

Kaavaluonnoksessa osoitetaan ulkoilureittimerkinnällä kansallispuiston alueelle reittejä, jotka on jo lakkautettu tai linjauksia muutettu. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kansallispuiston reittiasiat ratkaistaan hoito- ja käyttösuunnitelmalla.

Matkailupalvelujen alue (RM-1)

Metsähallitus esittää, että RM-1 alueen rakennusoikeudeksi merkitään 4000 k-m². Alueen etelärajaa voidaan siirtää oheisen kartan mukaisesti.

Matkailupalvelujen alue (RM-2)

Metsähallitus esittää, että RM-2 alueen rakennusoikeus olisi samassa suhteessa RM-1 alueen kanssa 4000 k-m². Korttelirajan siirrolla rakennettavat pinta-alat säilyvät samansuuruisina.

Matkailupalvelujen alue (RM-3)

Tällä hetkellä alueelta on vuokrattu noin 1,5 hehtaarin alue ja vuokrasopimuksessa rakennusoikeudeksi on määriteltä enintään 1080 k-m². Mikäli alueen rakennusoikeutta lisätään, tulee vaikutukset Natura-arvoihin arvioida myös rakennusoikeuden lisäyksen osalta (kts. Natura-arviointi).

Matkailupalvelujen alue (RM-4)

Metsähallitus toteaa, että **vaihtoehto B** on parempi. Yhtenäinen alue mahdollistaa toiminnan alueelle paremmin. Metsähallitus esittää, että yhtenäisen alueen rakennusoikeudeksi merkittäisiin 5000 k-m².

Natura-arviointi

Tankavaaran osayleiskaavan Natura-arvioinnista ei ole erikseen pyydetty Metsähallituksen lausuntoa, joten keskeiset huomiot 13.8.2021 laaditusta arvioinnista sisällytetään tähän kaavalausuntoon.

Arvioinnissa todetaan virheellisesti, että rakentaminen tapahtuu kokonaan Natura-alueen ulkopuolella. Kuitenkin Tankavaaran luontokeskuksen n. 9,4 ha alue (RM-3) sisältyy kokonaisuudessaan Natura 2000 -alueeseen ja alueen rakennusoikeus kolminkertaistuu. Natura-arvioinnista tulee huomioida myös RM-3 alue. Tältä osin

Natura-arviointi edellyttää täydentämistä. Täydennyksessä tulisi huomioida myös matkailurakentamisen välilliset vaikutukset laajemmin Natura-alueeseen.

Metsähallitus varaa mahdollisuuden lausua LS-lain 35 §:n mukaisesti täydennetystä Natura-arvioinnista.

Kaavaselostus

Kaavaselostuksessa s. 12 käytetään otsikkoa kultavaltaukset. Nykyisen kaivoslain mukainen termi on kullanhuuhtontaluvat tai kullanhuuhtontalupa-alueet. Myös kaavaselostuksen joissakin muissa kohdissa käytetään vanhaa termiä valtauukset.

Sivulla 12 todetaan, että "Lauttaojan kaivospiiri raukeaa 1.7.2020. Kaivospiirin alueelle on toiminnanharjoittaja hakenut 3 erillistä kullanhuuhdonta-aluetta, joista yksi sijoittuu kansallispuiston alueelle." Kaavaselostus on päivätty 14.11.2023, joten selostuksesta ei käy ilmi nykytilanne.

Kaavaselostuksessa todetaan s. 18, että kansallispuistoalue on jo suojeltu, joten se jää automaattisesti esitettävien toimintojen ulkopuolelle. Kuitenkin kaavaehdotuksessa on kaavaan linjattu reittejä myös kansallispuiston alueelle ja ne poikkeavat linjaukseltaan nykytilasta.

Kaavaselostuksessa todetaan s. 33, että "kaava-alueelle sijoittuva kansallispuistoalue poikkeaa alueelle sijoittuvasta Natura-aluerajauksesta, sillä Metsähallituksella oli tavoitteena myydä Tankavaaran luontokeskus matkailuyrittäjille. Luontokeskuksen 10 ha alue on vuokrattu. UKKpuiston rajauksen muutos odottaa eduskunnan vahvistamista." Kaavaselostus on päivätty 14.11.2023, jolloin rajausmuutos on jo saanut lainvoiman ja luontokeskus on myyty. Nämä olisi tullut/tulisi päivittää kaavaselostukseen (HE 109/2018 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta <https://www.edilex.fi/he/20180109>).

Luontoselvitys

Luontoselvityksessä luontokohteiden osalta olisi tullut käsitellä mahdollisia kullanhuuhdonnan vaikutuksia virtavesikohteiden luonnontilaan. Myös muiden luontokohteiden osalta olisi tullut käsitellä mahdollisia ihmisen toiminnan vaikutuksia kohteiden luonnontilaan.

Selvityksessä jää epäselväksi, miten ja millä kriteereillä tai mihin lakiin perustuen taulukossa 1 esitetyt arvokkaat luontokohteet (suo- tai virtavesiluontokohde) on määritelty.

Muita huomioita

Jää epäselväksi, onko Tankavaaran osayleiskaavahankkeessa noudatettu 1. viranomaisneuvottelussa esille tuotua Akwé: Kon toimintamallia.

Kulttuuriperintö

Kaavassa on hyvin huomioitu alueella olevat arkeologiset kohteet ja rakennusperintökohteet. Metsähallitus esittää kaavan sisältöön seuraavia huomioita ja muutoksia:

Kaavamerkinnöistä sotahistoriallinen kulttuuriperintökohde (ss) ja kullankaivuuseen liittyvä kulttuuriperintökohde (sk) puuttuu kaavamääräys. Kaavamääräys voi olla esimerkiksi "Alueella olevat kulttuuriperintökohteet on säilytettävä arkeologisen kulttuuriperintönä. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydetty alueellisen vastuumuseon Saamelaismuseo Siidan lausunto." Kaavamääräys tulee tarkistaa museoviranomaiselta.

Alueella sijaitsevat sotahistorialliset kulttuuriperintökohteet (ss) ja kullankaivuuseen liittyvät kulttuuriperintökohteet (sk) ovat arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Luontopalvelut ei kannata kaavaselostuksessa (s. 23) ja kaavan vaikutusten arvioinnissa (s. 70-71 kohta kulttuuriympäristöt) olevaa epäsuoraa esitystä sotahistoriallisten kohteiden uudelleenrakentamista, sillä kohteet ovat pitkälle maatuneita, eikä niitä voi rakentaa uudelleen tuhoamatta samalla alkuperäistä kulttuuriperintökohdetta ja sen suojeluarvoa.

Kaava-alueen sotahistorialliset kohteet ovat osa Schutzwall-puolustusasemaan, joka kuuluu valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö -kohteeseen (RKY) "Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat". RKY-inventoinnissa määritetty sijaintitieto on ollut hyvin epätasainen. Kaavoituksen yhteydessä tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa kohteen sijaintia on tarkennettu kaava-alueella. Käytännössä RKY-kohteiden suojelu toteutetaan kaavalla. Luontopalvelut pitää esitystä RKY-kohteeseen kuuluvien sotahistoriallisten kulttuuriperintökohteiden suojelusta kannatettavana.

Säilyneet merkit Tankavaaran vanhimmasta kullanhuhdonnasta ovat vähäisiä, mutta Tankavaaralla on oma merkittävä osuutensa Lapin kultahistoriassa, joten Luontopalvelut kannattaa kullankaivuun liittyvien arkeologisten kulttuuriperintökohteiden suojelua.

Kohteen sk-23 sijaintia ei ole varmennettu. Tästä syystä Metsähallitus esittää, että kaavamerkintä poistetaan.

Metsähallituksen hallinnassa oleva Lauttaojan kämppä on kertova esimerkki alueella harjoitetusta kullankaivuusta. Se on tehty kullankaivajien käyttöön ja sen lähtökohtana on ollut toimia kullankaivuuseen liittyvänä tilapäisrakenteena. Rakennuksen rakentamisaika ei ole tiedossa, mutta se edustaa Lapissakin käytössä ollutta osittain maarakenteisiin tukeutuvaa hirsirakentamista. Rakennuksen kunto on heikko ja nykymuodossaan se edustaa enemmän arkeologisoituvaa kulttuuriperintökohdetta.

Ehdotamme, että kohde poistetaan kaavassa paikallisesti arvokkaiden rakennusten luettelosta rakennusperintökohde (sr-x, kohde 2) ja liitetään luetteloon kullankaivuuseen liittyvä kulttuuriperintökohde (sisältyen kohteeseen sk-17).

Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa.

Vastine 1.3:

Kullanhuuhdonta voi vaikuttaa virtavesien luonnontilaan, sillä se voi lisätä virtavesien kiinto-ainekuormitusta sekä ravinne-, rauta-, ja alumiinipitoisuuksia. Samentuminen ja hienoaineksen kertyminen pohjasedimenttiin voi haitata kalojen kudun onnistumista ja poikasten selviytymistä. Kirkasta vettä vaativat pohjaeläimet voivat myös kärsiä samentumisesta. Mikäli kullanhuuhdonta varten ohjataan vesiä, muutetaan vedenpinnan korkeutta, kaivetaan uomassa tai muulla tavalla vaikutetaan uoman morfologiaan tai vedenkulkuun, voi sekin vaarantaa virtaveden luonnontilaisuuden.

Kullanhuuhdonnan vaikutuksia virtavesien luonnontilaan voidaan merkittävästi lieventää toiminnan suunnittelulla ja toteutuksella. Kiintoaine- ja ravinnekuormitusta voidaan vähentää käyttämällä laskeutus- ja selkeytysrakenteita sekä kierrättämällä prosessivesiä, jolloin hienoaineksen ja liuenneiden aineiden pääsy vesistöön vähenee. Huuhdonta toteutetaan vaiheittain rajatuilla alueilla ja ajoitetaan siten, että herkäät ajanjaksot, kuten kalojen kutu- ja poikastuotantoaika, vältetään. Uomien varsille jätettävät suojavyöhykkeet sekä uoman luonnollisen rakenteen ja virtaamaolosuhteiden säilyttäminen ehkäisevät morfologisia muutoksia ja samentumista. Mikäli vettä joudutaan ohjaamaan, toimenpiteet tehdään tilapäisinä ja uoma ennallistetaan työn päätyttyä. Lisäksi toiminnan aikana seurataan veden laatua ja tarvittaessa ryhdytään lisätoimenpiteisiin kuormituksen vähentämiseksi. Toiminnan päätyttyä alueet maisemoidaan, stabiloidaan ja kasvillisuus palautetaan eroosion ja jälkuuormituksen estämiseksi. Näillä toimenpiteillä voidaan turvata virtavesien ekologista tilaa ja vähentää haitallisia vaikutuksia kalastoon ja pohjaeliöstöön.

Yleisesti voidaan todeta, että luonnontilaisiin luontokohteisiin ulottuva ihmistoiminta tyypillisesti heikentää kohteiden luonnontilaa.

Luontoselvitys, taulukko 1:

Taulukossa esitetyt suoluontokohteet ovat luontodirektiivin luontotyyppien liitteen 1 mukaisia aapasaita (7310)

Taulukossa esitettyjen virtavesikohteiden määrittelyssä on käytetty metsälain 10 §:ä. Lisäksi Purohelmi-aineiston perusteella useimmat alueen purot on arvioitu kuuluvan luonnontilaisuusluokkaan 5 (täysin luonnontilainen).

Kansallispuisto

Muutetaan S-1-aluemerkintä SL-aluemerkinnäksi. Kansallispuiston alueelta poistetaan sinne merkityt reitit.

Matkailupalvelujen alueet (RM-1, RM-2, RM-3 ja RM-4)

Tarkennetaan RM-1- ja RM-2-korttelialueiden rajat. Rakennusoikeuden osoittamista on tarkasteltu tarkoituksenmukaisuuden perusteella siten, että Tankavaaran alueella rakennusoikeus osoitetaan tehokkuuslukuna kerrosneliömetrimäärän sijaan.

Valitaan vaihtoehto B kaavaehdotukseen rakennusoikeuden tarkennuksella.

Natura-arviointi

Natura-arviointi on täydennetty mm. RM-alueiden osalta ja ELY-keskus on antanut Natura-arvioinnista lausunnon 18.6.2025 (kaavaselostuksen liitteenä). Lausunnon mukaan ”ELY-keskus toteaa, että vaikka nyt lausunnolla olevassa Natura-arvioinnissa on puutteita, voidaan sen tarjoamia tietoja pitää riittävinä sen arvioimiseksi, heikentääkö Tankavaaran osayleiskaava niitä luonnonarvoja, joiden perusteella UK-puisto-Sompio-Kemihaaran Natura-alue on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon.

ELY-keskus yhtyy arvioinnin johtopäätökseen, ettei Tankavaaran osayleiskaava yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä UK-puisto – Sompio -Kemihaaran Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevia luonto- ja lintudirektiivin lajeja tai luontodirektiivin luontotyyppejä tai vaaranna alueen koskemattomuutta.”

Muut huomiot

Tarkistetaan ja korjataan kaavaselostusta lausunnossa esiin nostettujen kohtien osalta.

Täydennetään luontokohteiden määrittelyä ja vaikutusten arviointia.

Tarkistetaan suojelukohteet; poistetaan sk-23.

Tankavaaran osayleiskaavahankkeessa on huomioitu Akwé: Kon -toimintamallin keskeiset periaatteet, mutta sitä ei ole sovellettu erillisenä ja muodollisena menettelynä. Kaavaprosessissa on tunnistettu kaava-alueen sijainti saamelaiden kotiseutualueella, arvioitu vaikutuksia saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon sekä käyty poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut paliskunnan ja Saamelaiskäräjien kanssa.

Vaikutusten arviointi on toteutettu osana alueidenkäyttölain mukaista kaavamenettelyä, ja siinä on tarkasteltu maankäytön vaikutuksia poronhoitoon ja saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin. Näin Akwé: Kon -mallin tavoitteet kulttuuristen, sosiaalisten ja ympäristövaikutusten tunnistamisesta sekä vuorovaikutuksesta on sisällytetty kaavaprosessiin.

Erillistä Akwé: Kon -menettelyä ei ole katsottu tarpeelliseksi, koska osayleiskaava ei mahdollista sellaisia maankäyttöratkaisuja, joista aiheutuisi merkittäviä tai peruuttamattomia vaikutuksia saamelaiskulttuuriin tai perinteisiin elinkeinoihin.

1.4 Lapin liitto

Lausunto 27.11.2023

Lausunnon pääkohdat:

Hankkeen kuvaus

Kaavoitettava alue sijoittuu noin 90 kilometriä Sodankylän kuntakeskuksesta pohjoiseen ja noin 25 kilometriä Saariselän matkailualueesta lounaaseen. Alue on Vuotson kyläkeskuksen pohjoispuolella ja kaava-alueen luoteispuolelle sijoittuu Purnumukan kylä. Kaava-alue sisältää Tankavaaran kultakylän, aluetta halkoo Vt 4, kaavoitettava alue on pääosin valtionmaalla ja käsittää myös osan UKK-puistoa. Alueella ei ole aiempaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa, mutta maankäyttöpaineita on jatkuvasti. Tavoitteena on kehittää matkailua ja laatia haastavalle alueelle yleiskaava, missä sovitetaan yhteen kullanhoidon, matkailun, metsätalouden, poronhoito, saamelaisalue, luonto ja liikenne.

Tavoitteena on laatia MRL 44.1 § mukainen osayleiskaava. Kunnan tavoitteena olisi myös saada kehittää kansallispuiston puolelle toimintoja. Kansallispuistossa toimimista ohjaa alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) ja järjestyssääntö, joita ei voida ohittaa. Kaavassa tarkastellaan mitä toimintoja kaava-alueelle on tavoitteena kehittää ja mitä kansallispuiston puolelle voitaisiin osoittaa.

Suhde maakuntakaavaan

Suunnittelualue sijaitsee valtioneuvoston 27.12.2007 vahvistaman Pohjois-Lapin maakuntakaavan alueella. Suunnittelualue sijaitsee osittain Sodankylän metsätalous- ja poronhoitovaltaisella alueella (M-1 4561) ja osittain luonnonsuojelualueella Sompion luonnonpuisto (SL 4306). Suunnittelualueelle on Pohjois-Lapin maakuntakaavassa osoitettu matkailupalveluiden alue Tankavaara (RM 1425) ja kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue Tankavaara (ma 5941). Lisäksi suunnittelualueelle on maakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailureitti, sähkölinja ja valtatie 4 (vt). Suunnittelualue kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen Matkailualue: Vuotso-Purnumukka (mv 8407). Alue kuuluu lisäksi Jäämeren kehittämiskäytävään.

Lapin liiton hallitus päätti 24.4.2017 kuuluttaa Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 vireille sekä asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville. Uusi maakuntakaava kumoaa voimaan tullessaan aiemman Pohjois-Lapin maakuntakaavan. Valmisteluaineisto oli nähtävillä 28.1.-28.2.2019. Maakuntakaavan ehdotusluonnos oli viranomaislausunnoilla 28.1.-28.2.2020. Lapin liiton hallitus hyväksyi vastineet saatuihin lausuntoihin 8.6.2020. Maakuntakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 12.10.-15.11.2020. Lapin liiton valtuusto päätti kokouksessaan 17.5.2021 palauttaa Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 uudelleen valmisteluun. Lapin liiton hallitus päätti kokouksessaan 24.4.2023 hyväksyä Pohjois-Lapin tarkistetun maakuntakaavaehdotuksen 2040 lähetettäväksi viranomaislausunnoille. Lapin liiton hallitus päätti 30.10.2023 asettaa kaavan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville sekä varata osallisille tilaisuuden muistutusten tekemiseen. Maakuntakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 7.12.2023-16.1.2024. Tavoitteena on, että Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 hyväksytään Lapin liiton valtuustossa keväällä 2024.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 suunnittelualue sijoittuu osittain metsätalous- ja poronhoitovaltaiselle alueelle (M-1 4561). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaa-

matta myös muihin tarkoituksiin. Saamelaisen kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Suunnittelualue sijoittuu osittain metsätalous-, matkailu- ja poronhoitovaltaiselle alueelle, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta Tankavaaran ulkoilualue (MU-3 6043). Merkinnällä MU-3 osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouteen, matkailuun ja poronhoitoon. Alueen virkistys-, maisema- ja luontoarvot huomioon ottaen metsätalous on sallittua. Alueelle voidaan suunnitella sijoitettavaksi luontoon ja maisemaan sopivalla tavalla retkeily- ja ohjelmapalvelujen tukikohtia. Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset. Saamelaisen kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Lisäksi suunnittelualue sijoittuu osittain luonnonsuojelualueelle Sompion luonnonsuojelualue (SL 4306). Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita sekä Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjä alueita.

Suunnittelualueella sijaitsee matkailupalvelujen alue/kohde Tankavaara (RM 1425). Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalvelujen alueita, kuten matkailu- ja lomakeskuksia, lomakylä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua ja majoitusta palvelevia toimintoja. Alueen suunnittelussa on huolehdittava siitä, että matkailun kehittämistarpeet sovitetaan alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoihin niitä hyödyntäen. Saamelaisen kotiseutualueella otetaan huomioon saamelaisen kulttuuriperintö- ja ympäristöarvojen erityispiirteet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle voidaan osoittaa matkailu-, virkistys- ja urheilupalvelujen lisäksi vapaa-ajan ja pysyvää asutusta. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on pääosin tukeuduttava rakennettuun ympäristöön siten, että alueen luonnonympäristö- ja maisema-arvoja vaalitaan sekä virkistykseen ja ulkoiluun tarpeet turvataan.

Suunnittelualueen eteläosaan sijoittuu kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat: Schutzstellung ja Huuhkajanpäänpaistaman silta (maV 4606). Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suunnittelualueen eteläosaan sijoittuu myös merkittävä II maailmansodan aikainen sotahistoria-alue tai -kohde Schutzstellung (maS 4849). Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävä II maailmansodan aikainen sotahistoria-alue tai -kohde. Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon kohteen tai alueen historialliset erityispiirteet. Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suunnittelualueen luoteispuolelle sijoittuu Saamelaiskulttuuri, kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde Sodankylän saamelaisasutus: Purnumukka (Sa-maV 5942). Merkinnällä osoitetaan saamelaiskulttuuriin liittyvät valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suunnittelualueen länsiosassa sijaitsee poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita Tankavaara-aapa (kesäaita) (ph 7329). Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita, kohteita tai kiinteitä laidunkiertäjiä sekä valtakuntien väliset porosteaidat. Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja valita poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poroaitoja. Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertäjäiden kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.

Suunnittelualueen etelä- ja luoteisosiin on maakuntakaavassa osoitettu tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja

jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Alueiden käyttö ja aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.

Suunnittelualue kuuluu osittain maaseudun kehittämisen kohdealueeseen, jolla korostuu saamelaiskulttuuri maaseudun kehittämisvyöhyke: Vuotso - Purnumukka (mk-1 8022). Merkinnällä osoitetaan saamelaiskulttuuriin tukeutuvia maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, maaseutumatkailua, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Alueella tulee edistää saamelaiskulttuurille ja muulle paikalliselle perinteelle ominaisen maankäytön ja rakentamisen säilyttämistä ja kehittämistä.

Lisäksi suunnittelualue kuuluu osittain matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen Saariselkä-Ivalo matkailualue (mv 8402). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Matkailun toimintoja tulee kehittää ensisijaisesti ole-massa olevaa rakennetta täydentäen. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Suunnittelualue kuuluu Jäämeren käytävään (LK 8451). Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikennemuotojen laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikennemuotojen sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset sekä rajoitukset ympäröivälle maankäytölle. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Olemassa olevan voimajohdon yhteyteen on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu voimajohdon yhteystarve -merkintä (z/yt). Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot ja olemassa oleva asutus sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia. Linjauksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Toiminta tulee suunnitella siten, että rakentamisella ei vaaranneta alueen pohjavesiä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL:n 65 35 §:n mukaisesti. Saamelaisten kotiseutualueella alueidenkäytön suunnittelussa turvataan saamelaisille alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen vaikutusalue saamelaisten kotiseutualueella määritetään yhteistyössä saamelaisten omien edustuselinten kanssa.

Alueen halki on osoitettu moottorikelkkailureitti. Valtatie 4 on Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 osoitettu merkittävästi parannettavana tienä. Suunnittelualuetta koskee joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve -merkintä. Merkinnällä osoitetaan joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä varata riittävät alueet vaihtoliikenteeseen ja pysäköintiin.

Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa ja Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 on annettu myös koko maakuntakaava-alueen koskevia määräyksiä muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamiseen, rakennetun ympäristön laatuun sekä arvokkaiden maisema-alueiden ja luonnonympäristöjen huomioimiseen liittyen. Koko maakuntakaava-alueen koskevat yleiset suunnittelumääräykset, rakentamisrajoitukset ja suojelumääräykset tulee ottaa huomioon osayleiskaavaa laadittaessa.

Lapin liiton näkemys

Kaavaselostuksessa esitellään Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 valmisteluaineistoa vuodelta 2020. Tämän jälkeen maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 12.10–15.11.2020. Lapin liiton valtuusto päätti kokouksessaan 17.5.2021 palauttaa Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 uudelleen valmisteluun. Tämän jälkeen Lapin liiton hallitus päätti kokouksessaan 24.4.2023 hyväksyä Pohjois-Lapin tarkistetun maakuntakaavaehdotuksen 2040 lähetettäväksi viranomaislausunnoille ja kokouksessaan 30.10.2023 asettaa kaavan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville sekä varata osallisille tilaisuuden muistutusten tekemiseen, jonka jälkeen maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 7.12.2023–16.1.2024.

Kaavaselostukseen tulee päivittää Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 tilanne ja 7.12.2023–16.1.2024 nähtävillä olleen maakuntakaavaehdotuksen suunnittelualueita koskevat merkinnät ja määräykset.

Kappaleessa Kaavan vaikutukset todetaan liikenteen osalta, että Jäämerenkäytävän mukainen ohjeellinen ratavaraus on osoitettu osayleiskaavassa. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa 2040 ei osoiteta Jäämeren radan ratavarausta. Lapin liiton valtuuston päätöksen 17.5.2021 mukaisesti Jäämerenrata ja siihen liittyvät linjat, varaukset ja merkinnät on poistettu kaavasta ja kaikista kaava-aineistosta saamelaiden kotiseutualueella.

Kaavaselostuksen kappaleessa Kaavan vaikutukset osayleiskaavan todetaan olevan maakuntakaavan mukainen. Lapin liiton virasto huomauttaa, että osayleiskaavan valmisteluaineisto perustuu Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 vanhentuneeseen valmisteluaineistoon vuodelta 2020. Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 7.12.2023–16.1.2024 ja tavoitteena on, että Pohjois-Lapin maakuntakaava hyväksytään Lapin liiton valtuustossa keväällä 2024.

Vastine 1.4:

Lapin liiton valtuusto hyväksyi 24.5.2024 Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040. Täydennetään selostukseen Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 yleiskaavoitusta ohjaavana maakuntakaavana ja huomioidaan siinä osoitetut merkinnät ja määräykset. Lisäksi tarkistetaan vaikutusten arviointia suhteessa Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040:n.

1.5 Fingrid

Lausunto 22.1.2024

Lausunnon pääkohdat:

Kiitämme yhteydenotosta ja lausumme seuraavaa:

Osayleiskaavan alueella sijaitsee nykyisin Fingridin 220 kV (kilovoltin) voimajohto Vajukoski - Ivalo. Lausuimme osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 28.5.2020.

Toimme esille jo edellisessä lausunnossamme, että pidemmällä aikavälillä kantaverkon kehittämisessä varaudutaan uuteen 400 kV voimajohtoon Pirttikosken ja Norjan välillä. Fingrid on tehnyt johtotarpeesta Pohjois-Lapin maakuntakaavoitusta palvelevan taustaselvityksen vuonna 2017. Taustaselvityksessä tutkittiin karkeasti voimajohdon toteutusvaihtoehtoja, joiden pohjalta Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 ehdotukseen päädyttiin laittamaan yhteystarve-merkintä nykyisen 220 kV voimajohdon reitille. Merkintä on myös uudessa Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa (nähtävillä 7.12.2023-16.1.2024). Voimajohtoreitti vaatii vielä tarkennuksia jatkosuunnitteluvaiheissa (esisuunnittelu, YVA- ja yleissuunnitteluvaiheet). Norjan kantaverkkoyhtiön Statnetin kanssa tehty selvitys osoittaa, että 400 kV voimajohtoyhteyden tarve Suomesta Norjaan on tarpeellinen vasta pitkän aikavälin kehityssuunnitelmissa, vuoden 2030 jälkeen.

Kuten jo edellisessä lausunnossa tuli ilmi, maankäytön suunnittelussa tulee turvata 400 kV voimajohtohankkeen Pirttikoski-Norja toteutusmahdollisuudet. Osayleiskaavaan tulisi lisätä uutta voimajohtoa kuvaava yleispiirteinen yleiskaavamerkintä, mikä mahdollistaa voimajohdon tarkentuvat suunnitteluratkaisut ja antaa myös informaatiota muuttuvasta ympäristöstä tarkempaan suunnitteluun, lupiin ja rakentamiseen. Maakuntakaavaehdotuksen mukainen *voimajohdon yhteystarve* sopinee myös tähän yleiskaavaan merkinnäksi tai vaihtoehtoisesti merkintä voi olla esim. *ohjeellinen voimajohto*. Tätä merkintää ei kuitenkaan ehdotuksessa ole. Kaavamateriaalissa ei ollut vastineita osallistumis- ja arviointisuunnitelman lausuntoihin, joten perustelut merkinnän poisjäännille eivät selviä.

Lausumme mielellämme tarkentuvasta kaavaratkaisusta ja toimitamme tarvittaessa lisätietoja voimajohdoista.

Fingrid Oyj:n voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajalta.

Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvut-ja-lausunnot tai tarvittaessa sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.

Yleis- ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnot mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.

Vastine 1.5:

Huomioidaan 400 kV:n voimajohtohankkeen Pirttikoski-Norja toteutusmahdollisuudet. Lisätään ohjeellinen voimajohdon yhteystarve kaavaehdotukseen.

1.6 Lapin paliskunta / Paliskuntain yhdistys

Lausunto 27.11.2023

Lausunnon pääkohdat:

Liitteenä Paliskuntain yhdistyksen lausunto, johon Lapin paliskunta yhtyy.

Lisäksi paliskunta huomauttaa poronhoitolain 53 pykälän mukaisen neuvottelun järjestämisestä viipymättä.

Lapin Paliskunta yhdistyksen lausunto kaavaluonnoksesta:

TANKAARAAN OSAYLEISKAAVA

Sodankylän kunta valmistelee osayleiskaavaa Tankavaaraan. Kaava-alue sisältää Tankavaaran kultakylän, aluetta halkoo Vt 4, ja alue käsittää myös osan UKK-puistoa. Alueella ei ole aiempaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa. Tavoitteena on kehittää alueen matkailua. Kaavaselostuksen luonnoksen mukaan toteutettavana on ”kokonaisvaltainen yleiskaava haastavalle alueelle missä sovitetaan yhteen kullanhoidon, matkailu, metsätalous, poronhoito, saamelaisalue, luonto ja liikenne.” Tavoitteena on laatia MRL 44.1 § mukainen osayleiskaava. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavassa voidaan erityisesti määrätä kaavan käyttämisestä suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena ja näin aiotaan kaavalla tehdä.

Suunnittelualue sijoittuu Lapin paliskunnan alueelle, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle ja saamelaisen kotiseutualueelle. Alue on pääosin valtion maata. Paliskunnan suurin sallittu elopöytä on 8 000 ja poronhoitajia on 146. Lapin paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön ja porojen vuotuisen laidunkierroksen mukaiseen vapaaseen laidunnukseen. Poronhoito on järjestetty optimaalisella tavalla niin, että valtaosa poroista laiduntaa luonnonlaitumilla ympäri vuoden ilman lisäruokintaa. UKK-puisto on paliskunnan tärkeä, osittain vain talvilaidunkäytössä oleva laidun. Laidunkierrosta tuetaan laidunkierroksella ja poronhoitojärjestelmää erotusaitojen parhaalla optimaalisella sijoittamisella. Paliskunta on investoinut näihin mittavasti vuosien saatossa.

Tankaaran kaava-alue on paliskunnan tärkeää syyslaidunalueita ja lisääntymisaluetta. Kevättalvella ja keväällä kaava-alue on tärkeää loppulaidunta. Suurin osa paliskunnan poroista palaa Rajajoosepin talvilaidunalueilta paliskunnan keskiosan kesälaidunalueille tämän alueen kautta kevät- ja kesälaitumille ja vasoma-alueilleen. Purnuvaaran eteläpuolella sijaitsee paliskunnan Tankavaaranaavan vasanmerkitäpaikka, jota käytetään juhannuksen jälkeen. Porot tuodaan aitaan etelästä päin Tankavaaranaavasta. Aitarakenteidensa puolesta aita on mahdollista käyttää myös erotusaitana syksyllä tai talvella, mikäli tarpeen on. Kaavalla olisi merkittäviä vaikutuksia porojen laitumiin, laidunrauhaan ja poronhoidon toimintaan alueella. Paliskunnan suuri huoli on, että matkailurakentaminen ja sen vaatimat reitistöt vähentävät ja pirstovat laidunalueita sekä lisäävät häiriötä ja laidunpainetta ympäröiville alueille, kuten on vuosien mittaan tapahtunut Kaksilauttasessa.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassa olon ja kannattavuuden edellytys. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL

2 §). Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Poronhoitolain mukaan valtion mailla poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia selvitettyä ja kaavaa laadittaessa tulee asiasta neuvotella asianosaisen paliskunnan kanssa (PHL 53 §). Lapin paliskunnan kanssa on käyty neuvottelu lokakuussa 2020, jossa on sovittu, että neuvotteluita jatketaan, kun kaavaluonnoksen suunnittelu etenee. Sovittuja jatkoneuvotteluita ei olla pidetty. Neuvotteluita paliskunnan kanssa tulee jatkaa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) edellyttävät, että alueiden käytön suunnittelussa huolehditaan saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä. Alueella voimassa oleva Pohjois-Lapin maakuntakaava edellyttää poronhoidon alueidenkäyttöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista ja poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioon ottamista mm. matkailutoimintoja suunniteltaessa. Suuri osa osayleiskaava-alueesta on maakuntakaavassa merkitty metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi. Myös ehdotusvaiheessa olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040:ssä edellytetään alueen poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista. Maakuntakaavan ehdotukseen on metsätalous- ja poronhoitovaltaisen alueen lisäksi merkitty alueelle paliskunnan erotusaitapaikka poronhoidon kannalta erityisen tärkeäksi kohteeksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavalla ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoito on merkittävä elinkeino Sodankylän kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja muiden tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalveluiden kautta. Poronhoito ylläpitää alueen saamelaiskulttuuria ja saamen kieltä. Poronhoito on myös merkittävä vetovoimatekijä kunnan matkailulle. Poronhoitajat ovat alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Suunnittelualue on tärkeää poronhoidon laidun- ja toiminta-alueita ja poronhoidon turvaaminen ja poronhoidolle tärkeiden alueiden säilyttäminen kaavoituksessa on välttämätöntä.

Kaavan toteuttamisen vaikutukset poronhoitoon ovat pääosin matkailun ja sen reitistöjen aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia. Muu maankäyttö aiheuttaa yleensä aina haittaa poronhoidolle. Laidunalueet vähenevät suoraan rakentamisen alle ja pirstoutuvat pienempiin osiin, jolloin niiden käytettävyyttä muuttuu tai estyy. Matkailun vaatimat reitit pirstovat poronhoidon toiminta-alueita ja aiheuttavat häiriötä laajemmalle keskustun ympäristöön. Ihmistoiminnan lisääntyessä porojen laidunnus siirtyy rauhallisemmille alueille sen aiheuttaman häiriön vuoksi, jolloin aiheutuu epäsuoria laidunmenetyksiä. Rakentaminen väärään paikkaan voi johtaa sellaisiin estevaikutuksiin, että laajojakin alueita jää käyttökelvottomaksi. Laidunalan vähentyessä jäljelle jääville alueille kohdistuu suurempi laidunnuspaine ja ne kuluva normaalia enemmän. Lisäksi poronhoitotoiminta voi vaikeutua ja poronhoidon rakenteita jäädä käyttökelvottomiksi tai vaikeasti käytettäviksi. Poroja ei voida kuljettaa tokkana mistä tahansa, vaan se vaatii alueen, josta poro kulkee luontaisesti mielellään ja missä ei ole häiriötä hajottamassa tokkaa. Muun muassa tällaisten vaikutusmekanismien kautta uusi matkailurakentaminen ja ihmistoiminta heikentävät porolaitumien kuntoa ja porotalouden kannattavuutta: karjan tuotto heikkenee ja kustannukset, mm. lisätyöstä ja -ruokinnasta, infran rakentamisesta ja suunnittelusta kasvavat. Poronhoito voidaan joutua järjestämään kokonaan uudelleen. Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa mainittu hankealueen pinta-ala verrattuna paliskunnan pinta-alaan on epäasiallinen tapa kuvata vaikutuksia poronhoidolle. Vaikutukset riippuvat toiminnasta ja sen aiheuttamasta laajemmasta häiriöstä, sekä alueen merkityksestä paliskunnalle ja ne ulottuvat tässäkin tapauksessa kaava-alueita laajemmalle.

Yksityiskohtaisemmat huomiot kaavasta

Tankavaaran osayleiskaava sijoittuu Lapin paliskunnan keskiosaan. Alueella on eri vuodenaikaisia laitumia ja poroja myös kulkee sen kautta syys- ja kevätlaidunkierrojen aikana. Alueelle sijoittuu tällä hetkellä kesämerkinnässä käytettävä aitapaikka. Kaavaluonnoksessa osoitetaan rakentamista ja toimintaa kolmelle-neljälle eri alueelle, joista vain yhdellä on tällä hetkellä matkailutoimintaa. Sen vuoksi vaikutuksia poronhoidolle tulee varmasti olemaan, joskaan niiden suuruutta ei täysin pystytä arvioimaan koska vielä ei tiedetä millaista rakentamista ja toimintaa alueelle tulee, ja mihin vuodenaikaan se painottuu. Paliskunnalla on kokemusta matkailualueen rakentamisesta ja sen muuttuvista tarpeista toisessa osassa sen aluetta, ja siksi paliskunta pystyy arvioimaan, että lisärakentaminen, reittitarpeet ja laajenemispaineet voivat muodostua tulevaisuudessa merkittäviksi.

Osayleiskaavaan on merkitty metsä- ja porotalousvaltainen alue (M-p) kaava-alueen reunalle sen länsi- ja eteläosassa. Alue tulee osoittaa mahdollisimman laajana. On vaikea arvioida, onko se vielä sitä, vai voisiko sitä vielä laajentaa. M-p-alueen kaavamääräys kuuluu: "Tiestön, rakennusten ja reittien rakentamisessa sekä metsän- ja maisemanhoidollisissa toimenpiteissä alueelle tulee huomioida poronhoidon harjoittamisen edellytykset. Ennen edellä mainittuja toimenpiteitä on pyydyttävä lausunto paliskunnalta." Mainittujen toimenpiteiden osalta paliskunnan kanssa tulee edellyttää myös neuvottelemista ja yhteisymmärrystä niiden sijoittamiselle. Määräyksessä on kirjoitusvirhe (maisemanhoidollisissa).

Valtaosa alueesta on osoitettu merkinnällä Metsätalous- matkailu- ja poronhoitovaltainen alue, jolla on erityistä matkailun ja ulkoilun ohjaamistarvetta sekä huuhtontakullan kaivuuta (MU-2). MU-2 alueen määräys kuuluu: "Alue muodostaa ekologisen käytävän ja se mahdollistaa viheryhteystarpeet. Alueelle suuntautuu ulkoilupainetta ja sillä ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi voidaan toteuttaa ulkoilupolkuja levähdys- ja muine tukialueineen. Alueella on sallittua vain maa- ja metsätaloutta, poronhoitoa sekä kullankaivuuta palveleva rakentaminen (MRL 43.2§). Rakentamisen sopeuttamiseen maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Alueella sallitaan metsälainsäädännön ja metsänhoitosuosituksen puitteissa tapahtuva metsien hoito ja käyttö alueen erityisluonteen edellyttämällä tavalla siten, että maisemalliset ja muut ympäristölliset arvot säilyvät. Alueella on kullanhuuhtontaa ja -kaivuuta. Luvat toiminnalle myöntää AVI- ja/tai TUKES."

Paliskuntain yhdistys katsoo, että MU-2-alueen määräyksiin tulee lisätä rakennusten, rakennelmien, tiestön, reittien ja kullankaivun sijoittamisen ja toiminnan osalta lausuntopyynnön ja neuvottelemisen velvollisuus paliskunnan kanssa. Kaavamerkinnän kuvauksessa mainittu ekologinen käytävä eli alueen kautta esteettä ja häiriöttä pääsemisen tarve on porojen laidunkierrolle ja poronhoidolle tärkeä asia. Paliskuntain yhdistyksen tiedossa ei ole kaavaa, jossa olisi merkitty alueita kullankaivulle. Kullankaivu aiheuttaa laitumien menetyksiä ja häiriötä poroille ja poronhoidolle, joka ulottuu laajemmalle ympäristöön. On vaikea kuvitella tarvetta kullankaivun osoittamiselle kaavassa, sillä sitä voidaan sijoittaa ja toteuttaa kaivoslain nojalla Tukesin ja AVI:n luvilla (koneellinen kaivu).

Kaavaluonnokseen on osoitettu useita erilaisia RM-alueita, joille voi sijoittaa majoituspalveluita (RM-1), matkailun ohjelmapalveluita (RM-2 ja RM-5), matkailu- ja hotellipalveluita sekä matkailun palveluita. Kaavaluonnoksen mukaan aluevaraukset noin kolminkertaistavat nykyisen matkailun vuodepaikkamäärän ja kortteleihin on osoitettu rakennusoikeutta nelinkertainen määrä verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Lisäys on merkittävä ja rakentamisen alueita on ripoteltu eri puolille, mikä laajentaa häiriöaluetta poronhoidolle. Todennäköisyys sille, että myös välialueille halutaan

tulevaisuudessa rakentaa ja sijoittaa reittejä, on suuri. RM-alueiden rakentamiselle voidaan kaavan perusteella myöntää suoraan luvat,

ilman asemakaavaa, vaikka yleiskaavamääräyksellä edellytetäänkin tarkempaa alueen käyttösuunnitelmaa. On epäselvää, tullaanko tällaiseen käyttösuunnitelmaan osallistamaan ketään osayleiskaavoituksessa määritettyä alueen asianosaista. Paliskuntain yhdistys esittää, että yleiseen kaavamääräykseen lisättäisiin neuvotteluvelvoite paliskunnan kanssa tarkempaa käyttösuunnitelmaa RM-alueille tehtäessä.

RM-5 alue, eli ohjelmapalveluiden alue, on merkitty 4-tien länsipuolelle melko laajana. Olisi parempi, että koiratarhat osoitetaan jo rakennettuun ympäristöön, kuin rakentamattomalle alueelle. Alueen kaavamääräys kuuluu: "Alue on tarkoitettu ohjelmapalvelualueeksi. Alueelle saa rakentaa toimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia sekä henkilökunnan majoitustiloja. Alueen suunnittelussa ja käytössä on huolehdittava ettei toiminnasta aiheudu merkittävää haittaa poronhoitoelinkeinoille ja ympäröivälle loma-asutukselle. Vetokoirien säilytys alueella sallitaan vain marraskuun ja huhtikuun välisenä aikana." Paliskuntain yhdistys esittää, että määräyksessä vetokoirien säilyttäminen alueella sallittaisiin vain maaliskuun loppuun, jotta alueelle kevätlaiduntamaan ja vasomaan palaavat porot eivät häiriinny koirien tarhaamisesta ja valjakoilla ajamisesta. Määräyksessä on kirjoitusvirheitä (rakennelmia, merkittävää).

Selostuksessa lukee (s. 76): "Purnuvaaran eteläpuolelle kaavassa osoitettu RM-1 - alue mahdollistaa koiratarhojen sijoittamisen alueelle, minkä toiminnasta voi aiheutua häiriötä poronhoidolle, mutta häiriöt ovat riippuvaisia mm. koiravaljakkoreittien sijoittumisesta ja toiminnan mittakaavasta. Vaihtoehtoisesti samaan kortteliin on luonnosvaiheessa esitetty myös poropuistoa." Kohdassa on virhe, sillä kaavakartan mukaan ohjelmapalvelut aiotaan sijoittaa RM-5 alueelle. Kaava on nähtävillä luonnoksena, mutta mainitusta poropuistosta ei ole Lapin paliskunnalla eikä Paliskuntain yhdistyksellä mitään tietoa.

Kaavaan on merkitty ohjeellisia ohjelmapalvelureittejä Purnuvaaran ja Kiimavaaran ympäristöön. Reittien käyttötarkoituksesta ei ole tietoa, mutta ne sijoittuvat ohjelmapalveluiden alueen ympäristöön, joten niiden voisi ajatella olevan koiravaljakoreitit tarkoitettuja. Kuitenkin kaavaselostuksen mukaan (s. 63) alueelle osoitetaan maastopyöräilyreitti ja Kiimavaaraan myös ulkoilureitti. Ulkoilureitille on kaavassa omakin merkintänsä, minkä vuoksi herää kysymys, miksi ei käytetä sitä, vaan ohjelmapalveluiden ohjeellista merkintää? Koska reittien tarkoitus on epäselvä, niihin on mahdoton ottaa kantaa. Lapin paliskuntaa ei ole osallistettu reittien suunnitteluun. Reitistöjen sijoittaminen ja käyttö tulee sopia paliskunnan kanssa yhteisymmärryksessä.

Tankavaaranaavan poroerotuspaikka on merkitty kaavakartalle merkinnällä "po", mutta siihen ei liitetä määräyksiä. Kohde on merkitty Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotukseen merkinnällä ph-7329 ja siihen liittyy maakuntakaavassa määräys: "Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja valita poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poroaitoja. Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään."

"Po"-merkintä voisi ennemmin olla nimellä "ph", jotta se noudattaisi paremmin maakuntakaavan merkintää ja muualla poronhoitoalueella osayleiskaavoissa käytettyjä merkintöjä. Lisäksi sen toiminnan turvaamiseksi tulee antaa maakuntakaavan määräystä noudatteleva määräys, kuten "Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja valittava poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poroaitoja."

Kaavaluonnoksen yleismääräyksiin on kirjattu: "Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2§ ja 3§)".

Yleismääräys on tarpeellinen ja perusteltu. Esitämme seuraavaa lisäystä yleismääräykseen: "Alueen tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset." Tällöin yleismääräys noudattaa voimassa olevan ja tulevan maakuntakaavan ohjausta poronhoidon edellytysten turvaamisesta alueen suunnittelussa ja rakentamisessa.

Muita huomioita

Kartassa s. 42 (Kuva 50) on Pohjois-Lapin maakuntakaavakartan otteeseen ympyröity toinen kaava-alue, ei Tankavaaraa. Viittaukset Pohjois-Lapin maakuntakaavaan 2040 ovat vanhoja, vuodelta 2020, samoin ko. kaavaa kuvaava karttaote (kuva 52) ja lisäksi kaavamääräysten ote alkaa kesken lauseen (s. 46).

Tankavaaran osayleisaavassa on useita muutostarpeita, joita on esitetty edellä. Lisäksi kaavaan liittyy epäselviä asioita ja niiden selventämiseksi ja poronhoidon paremmaksi huomioon ottamiseksi Lapin paliskunnan kanssa olisi tullut neuvotella sovitusti ja poronhoitolain 53 §:n mukaisesti. Paliskunnan kanssa on välttämätöntä jatkaa neuvotteluja kaavaehdotusvaiheessa. Neuvotteluja tulee käydä oikea-aikaisesti siten, että niillä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa kaavaan.

PALISKUNTAIN YHDISTYS**Vastine 1.6:**

RM-5 muuttunut luonnoksen jälkeen RM-4:ksi. RM-5 aluetta koskien täydennetään kaavamääräystä seuraavasti: Vetokoirien säilytys alueella sallitaan vain marraskuun ja maaliskuun välisenä aikana.

Tarkennetaan selostusta mm. vaikutusten arvioinnin ja maakuntakaavan viittausten osalta.

Tarkennetaan määräyksiä lausuntojen pyyntötarpeen osalta.

Poroerotuspaikkaa koskeva määräys tarkistetaan ph-muotoon. Lisäksi kaavamääräystä tarkennetaan seuraavasti: Poroerotuspaikan suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen ja valittava poronhoidon kannalta kestävä ratkaisu.

Osayleiskaavassa ei katsota tarkoituksenmukaiseksi lisätä yleistä neuvotteluelvoitetta paliskunnan kanssa RM-alueiden käyttösuunnitelmia laadittaessa. Poronhoidon edellytykset on turvattu kaavamääräyksillä, vaikutusten arvioinnilla sekä paliskunnan lausuntomenettelyllä, eikä käyttösuunnitelman luonne edellytä erillistä neuvotteluelvoitetta yleiskaavatasolla. Kaavamääräystä ei tältä osin muuteta.

Osayleiskaavassa ei katsota myöskään tarkoituksenmukaiseksi lisätä neuvotteluelvoitetta MU-2-alueen rakennusten, rakennelmien, tiestön, reittien tai kullankaivuun sijoittamista ja toimintaa koskien. Poronhoidon edellytykset turvataan kaavamääräyksissä edellytetyllä paliskunnan lausuntomenettelyllä, vaikutusten arvioinnilla sekä muun lainsäädännön kautta. Neuvotteluelvoitteen lisääminen yleiskaavatasolla ei ole tarpeen eikä yleiskaavan ohjaustsoon kuuluvaa. Kaavamääräyksiä ei tältä osin muuteta.

Osayleiskaavan ehdotusvaiheen PHL 53 §:n mukainen neuvottelu järjestettiin 5.12.2024. Toinen PHL 53 §:n mukainen neuvottelu järjestettiin 14.11.2025.

Maastopyöräreitti ja ulkoilureitti:

Kaavassa on osoitettu sekä ulkoilureittejä että ohjeellisia ohjelmapalvelureittejä, koska niiden käyttötarkoitus on erilainen. Ulkoilureitti on tarkoitettu yleiseen virkistyskäyttöön, kun taas ohjeellinen ohjelmapalvelureitti palvelee ensisijaisesti matkailun ohjelmapalveluja (esim. opastetut retket), eikä se ole välttämättä kaikille avoin yleinen reitti. Ohjelmapalvelureiteillä moottoriajoneuvoliikenne ei ole sallittua.

Ohjelmapalvelureitin merkintää on käytetty, koska reittien tarkka sijainti, käyttö ja toteutustapa edellyttävät jatkosuunnittelua, eikä niitä ole tarkoituksenmukaista lukita yleiskaavassa yksityiskohtaisina yleisinä reiteinä. Reitit on osoitettu ohjeellisina.

Lapin paliskunta on ollut mukana kaavaprosessissa poronhoitolain 53 §:n mukaisissa neuvotteluissa. Lisäksi kaavamääräykset edellyttävät, että rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 § ja 3 §). Alueen tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

1.7 Rovakaira

Lausunto 23.1.2024

Lausunnon pääkohdat:

Tankavaaran osayleiskaava lausunto

Rovakaira lausuu aluevaraukset uusille 20kV ilmajohdoille. Olemme merkanneet oheiseen liitekarttaan läpinäkymättömällä punaisella kohdat, jotka voidaan merkata aluevaraukseksi karttaan. Johtoa varten varattu osa (z-merkinnällä) tulee olla 10 metriä leveä. Niiltä osin, joissa on jo olemassa oleva johto tiealueen reunassa, tulee johtoalue olla yhteensä 15 metriä leveä.

Läpikuultavalla punaisella on merkattu kohdat, joiden sijainnit ovat viitteellisiä. Viitteellisen sijainnin kohteille ehdotamme, että rakentamiseen tarkoitettut alueet eivät rajaudu tiehen, vaan tien molemmin puolin jätetään 10 metriä leveä alue infran rakentamista varten.

Vastine 1.7:

Täydennetään kaavaan aluevaraukset uusille ilmajohdoille.

1.8 Saamelaiskäräjät

Lausunto 12.2.2024

Lausunnon pääkohdat:

Lausunto Tankavaaran osayleiskaavan valmisteluaineistosta

Sodankylän kunta valmistelee maankäyttö- ja rakennuslain 44.1 §:n mukaista osayleiskaavaa Tankavaaran alueelle. Kunnan tavoitteena on matkailun kehittäminen ja nyt käsillä olevalla kaavalla on käytännössä tarkoitus luvittaa matkailurakentamista alueelle. Alueella ei ole aiempaa oikeusvaikutteista yleis- tai asemakaavaa.

Kaavoitettava alue sijoittuu saamelaiskäräjälain 4 §:ssä tarkoitetulle saamelaisten kotiseutualueelle, jossa saamelaisilla on perustuslain 121.4 §:n mukaan kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sekä poronhoitolain 2.2 §:ssä tarkoitetulle erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulle alueelle, jolla maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Voimassa olevassa maakuntakaavassa kaavoituksen kohteena oleva alue on merkitty metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet velvoittavat, että alueen suunnittelussa otetaan huomioon saamelaisten kulttuurin ja perinteisten elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilyminen, jotta saamelaisille alkuperäiskansana kuuluva oikeus oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen säilyy.¹ Niin voimassa oleva kuin ehdotusvaiheessakin oleva Pohjois-Lapin maakuntakaava edellyttää poronhoidon alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista ja poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioon ottamista muun muassa matkailutoimintoja suunniteltaessa. Maankäyttö ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa oikeuden haltijoille kohtuutonta haittaa.

Kaavan valmistelumateriaaleista ei ole kuvattu sitä, miten kaavoittaja on selvittänyt kaavoitettavan alueen käyttömuodot ja käyttäjät, vaikka tiedot niistä olisivat oleellisia sen kannalta, että kaavan vaikutuksia niihin pystyttäisiin riittävällä tavalla arvioimaan. Kaavan vaikutustenarviointi ainakin saamelaisten kulttuurille aiheutuvien vaikutusten osalta on riittämätöntä. Valmistelumateriaalissa todetaan saamelaiskulttuurille aiheutuvien vaikutusten osalta ainoastaan, että *”matkailuelinkeinon kehittäminen alueella parantaa saamelaiskulttuurin esilletuontia ja luo mahdollisuuksia matkailuelinkeinotoiminnan harjoittamiselle taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti”*.² Saamelaiskäräjät huomauttaa, että matkailuelinkeinon kehittämisen ei voida näin yksiselitteisesti todeta olevan saamelaisten kulttuurin kannalta positiivinen asia. Matkailurakentaminen ja matkailun ohjelmalvelut vaativat maa-alueita ja väärin paikkoihin sijoitettuna matkailutoiminta voi aiheuttaa huomattavaa haittaa saamelaisten kulttuurille, erityisesti saamelaisten perinteisille elinkeinoille. Jos matkailua ei kehitetä vastuullisesti ja eettisesti kestävästi,

voi se pahimmillaan olla myös saamelaisten kulttuuria hyväksikäyttävää ja levittää virheellistä tietoa saamelaisista.

Nyt kaavoituksen kohteena oleva alue sijoittuu Lapin paliskunnan keskiosaan, jossa on eri vuodenaikoina käytettäviä porojen laidunalueita ja jonka kautta kulkee poroja syys- ja kevätlaidunkierrojen aikana. Alueella on niin ikään porojen kesämerkinnöissä käytettävä aitapaikka, joka on ehdotusvaiheessa olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaavassa merkitty poronhoidon kannalta erityisen tärkeäksi kohteeksi. Kaavoituksen kohteena oleva alue on näin Lapin paliskunnan poronhoidolle tärkeää.

Saamelaiskäräjät painottaa, että suurin ongelma porojen laiduntamiselle ovat nimenomaan teollisen maankäytön vuoksi jatkuvasti pienenevät ja pirstaloituvat laitumet. Matkailurakentaminen ennestään rakentamattomille alueille ja uudet ohjelmapalvelut reitteineen sekä hävittävät porojen laidunalueita että pirstovat elinkeinolle tärkeitä yhtenäisiä alueita pienempiin osiin. Pistemäisesti rakennettujen alueiden väleihin jää häiriöalueita, joiden käytettävyys poronhoidolle kärsii tai estyy jopa kokonaan sen vuoksi, että alueen ympärillä on ihmistoimintaa. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että porojen välttämiskäyttytymisestä on olemassa useampia tutkimuksia, ja pyytää kaavoittajaa tutustumaan niihin.³ Laidunalan vähentyessä jäljelle jääville alueille kohdistuu pakon edessä aiempaa suurempaa laidunnuspainetta, jolloin alueet kuluvat tarkoitettua enemmän. On myös otettava huomioon, että poroja ei voi tokkana kuljettaa mistä tahansa, vaan ne on kuljetettava luontaisia kulkureittejä myötäillen ja mieluiten alueella, jossa häiriöt eivät hajota tokkaa. Saamelaiskäräjät painottaa, että ilmastonmuutoksen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset edellyttäisivät poroelinkeinolta sopeutumisen ja joustonvaraa, mutta tällaista ei käytännössä ole eri tarkoituksiin pirstottujen maa-alueiden vuoksi.

Matkailurakentaminen ja -palvelut voivat heikentää poronhoidon kannattavuutta edellä kuvattujen vaikutusmekanismien kautta heikentämällä laitumien riittävyyttä ja kuntoa ja sitä kautta porokarjan tuottoa sekä kasvattamalla elinkeinon kustannuksia lisätyön sekä lisä- ja hätäruokinnan lisääntyvän tarpeen vuoksi.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan käsillä olevan osayleiskaavan valmistelussa ei ole valmisteluaineiston perusteella otettu riittävällä tavalla huomioon poronhoidolle tärkeiden alueiden eikä elinkeinon harjoittamisedellytysten säilymistä. Valmisteluaineistossa puhutaan poronhoidon turvaamisesta, mutta käytännön ratkaisuissa se ei kuitenkaan näy. Osayleiskaavan painopiste on matkailun laajentamisessa ja kasvattamisessa, eikä siinä vaikuta valmisteluaineiston perusteella olevan intressinä poronhoidon harjoittamisedellytysten ylläpitäminen, saati kehittäminen. Saamelaiskäräjät painottaa, että muita saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, kuin poronhoitoa, ei ole kaavassa käsitelty käytännössä lainkaan. Vuotson alueella saamelaisilla on esimerkiksi elinvoimainen kenkäheinienkeräämiskulttuuri. Kaavan valmistelumateriaaleista ei käy ilmi, onko valmistelun yhteydessä selvitetty, sijoittuuko alueelle kenkäheinäpaikkoja ja miten suunnitellut toimet mahdollisesti vaikuttaisivat niiden käyttöön.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kaava vaatii jatkovalmistelua. Jatkovalmistelussa tulee selvittää tarkemmin, miten saamelaiset käyttävät kaavoituksen kohteena olevaa aluetta ja miten

kaavassa suunnitellut toimet vaikuttavat näihin käyttömuotoihin ja siten saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana.

Vastine 1.8:

Täydennetään ja tarkennetaan kaavan vaikutusten arviointia. Laaditaan ilmastovaikutusten arviointi, joka lisätään kaavaselostuksen liitteeksi.

Lisätään ilmastovaikutusten arviointi osaksi kaavan vaikutusten arviointia.

Järjestetään neuvottelu Saamelaiskäräjien kanssa (5.12.2024 ja 20.3.2026).

1.9 Saamelaismuseum Siida

Lausunto 30.1.2024

Lausunnon pääkohdat:

Sodankylän kunta on pyytänyt Saamelaismuseum Siidan lausunnon Tankavaaran osayleiskaavan valmisteluvaiheesta. Sodankylän kunnan internet-sivuilla on nähtävillä kaavan valmisteluaineisto. Saamelaismuseum Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomaisen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen.

Kaava-alue sijoittuu noin 90 km Sodankylän kuntakeskuksesta pohjoiseen, ja noin 25 km Saariselän matkailualueesta lounaaseen sisältäen mm. Tankavaaran kultakylän ja reilun kolmasosan Urho Kekkosen kansallispuistoa. Asiakirjojen mukaan osayleiskaavan tarkoituksena on tutkia suunnittelualueen kokonaisvaltaista kehittämistä yhteensovittaen matkailu, poronhoito ja metsätalous, sekä tarkastella UKK-puiston maankäyttöä. Kaava-alueen pinta-ala on noin 3090 hehtaaria.

Suunnittelualueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa (2008), alue on merkitty metsätalous- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi merkinnällä M-1. Maakuntakaavassa on annettu suunnittelumääräyksiä koskien maiseman ja luontaiselinkeinojen kuten poronhoidon huomioimista suunniteltaessa alueen toimintoja.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueelta tunnetaan vain yksi kiinteä muinaisjäänös, Kiimavaara (muinaisjäänösrekisterin tunnus 1000050168). Se on merkitty kaavakarttaan tunnuksella sm-10 (inventoinnissa nimellä Lauttaoja 4). Kaava-alueella on runsaasti toisen maailmansodan aikaisia puolustusrakenteita. Rakenteet on dokumentoitu arkeologisissa inventoinneissa ja ne on merkitty kaavakarttaan yhtä kohdetta lukuun ottamatta.

Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksen takia. **Männistön tilan RM-1 alueelle merkittyä kohdetta ei ole merkitty kaavakarttaan. Myös se tulisi merkitä.**

Sotahistoriallisten kohteiden aluerajauksia on jonkin verran muokattu, kun kohteet on lisätty muinaisjäänösrekisteriin. Viimeisimmät rajaukset ovat saatavissa kulttuuriympäristön palveluikkunan kautta: <https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-tietojarjestelmat/kulttuuriympaeristoen-paikkatietoaineistot>, rajapinnat.

Sotahistorialliset kohteet on osin huomioitu myös rakennetun kulttuuriympäristön puolella. RKY-alue *"Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat"* (Schutzstellung) kattaa kuitenkin vain hyvin pienen koko rakennelmasta, joka jatkuu myös kaava-alueen ulkopuolelle. Se on kaikkiaan noin 12 km pitkä ja ulottuu Purnunnokan kaakkoispuolelta Purnumukan lounaispuolelle. Lisäksi siihen liittyviä rakenteita on mm. Purnumukantien varrella. **RKY-alueen arvot kuvaavat koko Schutzstellung-rakenteen arvoa, ja se tulisi pyrkiä säilyttämään mahdollisimman kokonaisena.**

Rakennettu kulttuuriympäristö

Valmisteluvaiheen aineistossa on tunnistettu suunnittelualueen rakennetun kulttuuriympäristön valtakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaat kohteet sekä kaava-alueen ulkopuolella, sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat kohteet. Osayleiskaavaa varten laaditut, kulttuuriperintöä ja maisemaa koskevat inventoinnit ovat informatiivisia ja asiantuntevasti laadittuja.

Suunnittelualueella sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristökohte (RKY 2009) *"Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat"* (Schutzstellung). Kaava-alueen ulkopuolella, sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee jälleenrakennusajan kohde Purnumukan kylä, joka kuuluu RKY-inventoinnin kohderyhmään *"Sodankylän saamelaisasutus"*.

Osayleiskaavassa RKY-alueelle on osoitettu seuraava kaavamääräys: *"Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009), jonka ympäristö/ominaispiirteet tulee säilyttää. Ennen rakennustoimenpiteeseen ryhtymistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto."*

Saamelaismuseumo pyytää täydentämään määräystä seuraavasti:

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristökohte *"Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat"*. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittaman, Museoviraston RKY 2009-inventoinnin kohde. Alueen ympäristö ja ominaispiirteet tulee säilyttää. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.

Suunnittelualueelle sijoittuu useita Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (LKYT 2004-2008) -inventoinnin kohteita. Härkäselkä, mutterikämpä ja Thieden kämpä on tunnistettu kaavoitusta varten laaditussa rakennusperintöinventoinnissa, mutta LKYT-inventoinnin kohteet, Tankavaaran risukäärre sekä Männistö -niminen jälleenrakennuskauden asuintalo puuttuvat. Toisaalta inventoinnissa on huomioitu myös kohteita, joita ei LKYT-inventoinnissa ole, kuten Lauttaojan ja Iso-ojan kämpät.

Inventoinnissa on suositeltu osayleiskaavaan suojelumerkintä (sr) seuraaville rakennuksille: Lauttaojan kämpä, Härkäselän Kultala, Thieden kämpä, mutterikämpä, Iso-ojan kämpä, Sompio-talo ja Kultamuseo. Merkinnän sr kaavamääräys kuuluu seuraavasti:

"Paikallisesti arvokas rakennusperintökohte. Kohteella on rakennusperinteen kannalta arvokkaita tai muita kulttuurihistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennusten ulkoasua ei saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöönn kannalta merkittävä luonne heikkenee. Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa olevaan rakennusperinteeseen."

Saamelaismuseumo pyytää, että määräykseen lisätään seuraava maininta: ***"Aluevastuumuseon viranomaiselta tulee pyytää lausunto kohdetta koskevista muutos- tai korjaussuunnitelmista"***.

Rakennusperintöinventoinnissa on myös huomioitu Tankavaaran Kultakylän rakennuskanta. Rakennuksille ei kuitenkaan tässä vaiheessa esitetä suojelumerkintää, vaan korttelin RM-2-merkinnälle on annettu määräys, joka on lähinnä informatiivinen. Suojeltavaksi esitetyn Sompio-talon suunnittelija on hyvä lisätä kaavaselostukseen.

Osayleiskaavaluonnoksesta on tässä vaiheessa esillä kaksi vaihtoehtoa, jotka eroavat toisistaan länsipuolelle sijoitettujen aluevarausten osalta. Maisemaa koskevan selvityksen mukaan matkailua palveleva rakentaminen ja siihen liittyvät toiminnot on luontevinta sijoittaa Kultakylän läheisyyteen. **Saamelaismuseo pitää esitettyä periaatetta perusteltuna ja ehdottaakin, että valtatie 4 länsipuolelle sijoitettujen matkailualueiden RM-4 ja RM-5 sijoittamista kaavaan harkitaan vielä. Sijoittamalla käytännössä rakentamattomalle alueelle matkailutoimintoja vaarana on yhtenäisen, sotahistoriallisesti merkittävän alueen pirstoutuminen.**

Maisema

Suunnittelualue ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (VAMA 2021). Kaavoitusta varten laaditun maisemaselvityksen mukaan alueen keskeisimpiä maisemaelementtejä ovat Purnuvaaran lakialue, Iso-oja, suoalueet sekä 4-tieltä avautuva näkymä Tankavaaralle. Purnuvaaran alue on osoitettu kaavakartalla maisemallisesti arvokkaaksi alueeksi merkinnällä ma. Merkinnälle ei ole annettu kaavakartalle erillistä kaavamääräystä, ja Saamelaismuseo pyytääkin tarkistamaan, onko merkinnälle tarve antaa tarkempi määräys. MU-2-merkinnän osalta on annettu määräys, jonka mukaan rakentamisen sopeuttamisessa maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Myös metsien hoidon ja käytön suhteen tulee toimia niin, että maisemalliset ja ympäristölliset arvot säilyvät. Saamelaismuseo pitää merkintää ja määräystä tarpeellisena.

Vastine 1.9:

Lisätään kaavakartalle Männistön kohde.

Tarkistetaan sotahistoriallisten kohteiden aluerajaukset.

Täydennetään RKY-alueen kaavamääräys ehdotettuun muotoon: ”Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristökohde *”Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat”*. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittaman, Museoviraston RKY 2009-inventoinnin kohde. Alueen ympäristö ja ominaispiirteet tulee säilyttää. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.”

Lisätään sr-merkintään ehdotettu maininta: ”Kohdetta koskevista muutos- tai korjaussuunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.”

Täydennetään ma-määräystä tarkennuksella: ”Alueen metsien hoidon ja käytön suhteen tulee toimia niin, että maisemalliset ja muut ympäristölliset arvot säilyvät.”

2 Mielipide

2.1 Osallinen A

Mielipide 16.1.2024

Mielipiteen pääkohdat:

Vaatus, muistutus Sodankylän kunnan
Tankavaara - Iso-oja kaavaan.

Tila on merkitty ohaiseen karttaan värillä.
Koko tilan kuivalla männikkö kangas osalla
on oltava rakennusoikeus, rakennusmahdollisuus
ja rakennusluvat saa Sodankylän kunnan
rakennusvalvonnasta.
Tila merkitty ~~precisetti~~ ohaiseen karttaan.

Koska tila on pieni niin mitään suojaväliä
ei tarvita ~~alle~~ rajanaapurin Lapin kunnan
ystävien majaa vasten joka ei olisi rakennus
käytössä minun tilallani. Lapin kunnan ystävien
tila säilyisi nykyisellään ja suojaväli ~~rokohtaisi~~
vain minun tilaani. Tätä en hyväksy.

Minulla on tarkoitus tehdä lapiokaivuuta
ja tarjota matkailijoille kullankaivuuta, huu-
dontaa ko alueella. Paikka on hyvä pienimuotoi-
seen matkailutoimintaan. Hyvä tie perille asti
Uk-kansallispuisto, reitit lähellä.

Paikkani sijaitsee perinteisellä vanhalla kuululla Tankavaaran kultakentillä, alueella jossa on ikimuistoiset perinteet kullan kaivuulla. Tankavaaran kultakylä on muutaman kilometrin päässä. Tie on hyvä kulkuyhteys ja Saariselän matkailukeskus on 30 km päässä.

Vastine 2.1:

Tila on osoitettu kaavakarttaan merkinnällä RA. Yleiskaavamääräyksen mukaan MRL 44 §:n nojalla määrätään, että tämä yleiskaava voi suoraan toimia rakentamisluvan perusteena RM-, RA- ja AP-alueilla.

2.2 Osallinen B

Mielipide 16.1.2024

Mielipiteen pääkohdat:

Vaadin, että omistamalleni kiinteistölle [REDACTED] Katajakumpu lisätään merkintä RA (Lomarakennusten korttelialue) Tankavaara-Iso-oja-osayleiskaavaan. RA-merkintä mahdollistaa lomarakennuksen rakentamisen tontilleni.

Vastine 2.2:

Kiinteistö on osoitettu kaavassa MU-2-alueeksi, joka on metsätalous- matkailu- ja poronhoitovaltainen alue, jolla on erityistä matkailun ja ulkoilun ohjaamistarvetta sekä huuhtontakullan kaivuuta. Kaavamääräyksen mukaan alue muodostaa ekologisen käytävän ja se mahdollistaa viheryhteystarpeet. Alueelle suuntautuu ulkoilupainetta ja ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi alueella voidaan toteuttaa ulkoilupolkuja levähdys- ja muine tukialueineen. Alueella on sallittua vain maa- ja metsätaloutta, poronhoitoa sekä kullankaivuuta palveleva rakentaminen (AKL 43.2 §). Rakentamisen sopeuttamiseen maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Alueella sallitaan metsälainsäädännön ja metsänhoitosuosituksen puitteissa tapahtuva metsien hoito ja käyttö alueen erityisluonteen edellyttämällä tavalla siten, että maisemalliset ja muut ympäristölliset arvot säilyvät.